

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Miksi tehdä interkulttuurista yleisötyötä?

Ryhmäteatterin RyhmisNuorten toiminnan kehittäminen

Anna Suoninen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

11/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Tekijät: Anna Suoninen

Opinnäytetyön nimi: *Miksi tehdä interkulttuurista yleisötyötä? Ryhmäteatterin RyhmisNuorten toiminnan kehittäminen*

Sivumäärä: 41 ja 6 liitesivua

Työn ohjaaja: Pasi Toivanen

Työn tilaaja: Ryhmäteatteri

Miksi tehdä interkulttuurista yleisötyötä? on opinnäytetyö, jossa selvitettiin miten interkulttuurisella yleisötyöllä voidaan vastata suomalaisten taide- ja kulttuurilaitosten toimintaympäristön muutokseen. Opinnäytetyössä perusteltiin miksi interkulttuurisen yleisötyön pitäisi kiinnostaa kulttuurituottajia. Opinnäytetyössä arvioitiin miten interkulttuurisuuteen pohjautuvan yleisötyöprojektiin RyhmisNuorten tavoitteet ovat toteutuneet. Opinnäytetyön tilaajana toimi Ryhmäteatteri.

Opinnäytetyö vastasi tarpeeseen huomioida Suomen taide- ja kulttuurilaitosten toimintaympäristön muutos. Toimintaympäristöä muokkaavat uudistuva taiteen valtiosuusjärjestelmä, yleisön demografian monipuolistuminen ja tuotantorakenteiden muuttuminen. Opinnäytetyössä havaittiin interkulttuurisen yleisötyön vastaavan näihin muutoksiin. Opinnäytetyössä ehdotettiin Ryhmäteatterille interkulttuurisen yleisötyön käyttämistä yleisötyön strategian pohjana.

Opinnäytetyön menetelmänä käytettiin kyselylomakekella toteutettua yleisötutkimusta. Lisäksi toiminnan tavoitteiden toteutumista selvitettiin keräämällä palautetta toiminnallisilla menetelmillä toimintaan osallistuneilta nuorilta.

Opinnäytetyössä selvisi RyhmisNuorten onnistuneen sekä ryhmän sisäisissä tavoitteissaan että ulospäin suuntautuviissa tavoitteissaan. Toimintaan osallistuneet nuoret olivat kehittäneet itsetuntemustaan, ryhmätyötaitojaan, interkulttuurista kompetenssiaan sekä tuntemustaan teatterista. Lisäksi nuoret kertoivat oppineensa suomen kieltä ja pääseensä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Yleisötutkimuksesta selvisi, että RyhmisNuorten esitys oli lisännyt kulttuurien välistä myönteistä vuorovaikutusta. Esitys onnistui myös tavoittamaan nuoret ja he löysivät siitä samaistumispintaa. RyhmisNuorten koettiin tuovan Ryhmäteatterille lisäarvoa ja sitouttaneen yleisöä tulemaan uudestaan teatteriin.

Asiasanat: yleisötyö, kulttuurienvälisyys, maahanmuuttajat, kielelliset vähemmistöt, nuorisoteatterit, yleisötutkimus.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
The Degree Programme in Cultural Management

Author: Anna Suoninen

Title: *Why practice intercultural audience development? Developing the functions of Ryhmäteatteri's RyhmisNuoret*

Number of Pages: 42 and 6 attachment pages

Supervisor: Pasi Toivanen

Subscriber: Ryhmäteatteri

Why practice intercultural audience development? is a thesis, in which was examined how intercultural audience development could respond to the change of the Finnish art and culture operational environment. The thesis stated why intercultural audience development should be of interest to cultural producers. In the thesis was examined how the goals of audience development project founded in interculturality, RyhmisNuoret, were realised. The thesis was commissioned by Ryhmäteatteri.

The thesis answered a need to consider the change of operational environment of the art and culture institutions of Finland. The operational environment is shaped by the renewing government financing system for performing arts and museums, the diversification of audience demographics and changes in production models. The thesis perceived intercultural audience development to respond to these changes. The thesis proposed using intercultural audience development as a strategic basis of audience development for Ryhmäteatteri.

The method used in this thesis was audience research by questionnaire. In addition the realization of goals was researched by collecting feedback from the youth by functional methods.

The thesis found that RyhmisNuoret succeeded in both their group's internal goals and outward reaching aims. The youth participating had developed their self-knowledge, teamwork skills, intercultural competence and their knowledge of theatre. In addition the young reported having learnt Finnish language and engaged into the Finnish society. In the audience development was found that the RyhmisNuoret performance had increased positive intercultural interaction. The performance had succeeded in reaching young audiences and they had identified with the piece. RyhmisNuoret had brought added value for Ryhmäteatteri and it had helped in committing the audience to revisit theatre

---

Keywords: audience development, interculturality, immigrants, language minorities, youth theatre, audience research.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
1.1	Taiteen ja kulttuurin valtionrahoituksen muutos	6
1.2	Yleisön demografian muutos	7
1.3	Tuotantorakenteiden muutos	10
2	RYHMISNUORET YLEISÖTYÖNÄ	10
3	MITÄ ON YLEISÖTYÖ? KENELLE SITÄ TEHDÄÄN JA MIKSI?.....	13
3.1	Yleisötyön teoriaa.....	15
3.2	Yleisötyön muodot, kohderyhmät ja tuloksellisuus Suomessa.....	17
3.3	Haasteita yleisötyössä	18
3.4	Ratkaisuja yleisötyön haasteisiin.....	23
4	RYHMISNUORTEN KEHITTÄMISPROSESSI.....	26
4.1	Menetelmät	27
4.2	FOMO tavoitti alle 25-vuotiaat katsojat	28
4.3	RyhmisNuoret toi teatterille lisäarvoa ja sitoutti yleisöä.....	30
4.4	Nuoret samaistuivat esitykseen	31
4.5	FOMO edisti myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien kesken	32
4.6	Työpajoissa pidettiin käsiteltävistä aiheista, toiminnallisuudesta ja interaktiivisuudesta.....	33
4.7	RyhmisNuoret kehitti toimintaan osallistuneiden nuorten itsetuntemusta, ryhmätyötaitoja, interkulttuurista kompetenssia ja teatterin tuntemusta.....	34
4.8	RyhmisNuorten kautta sai ystäviä ja pääsi osaksi suomalaista yhteiskuntaa	
	35	
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Miten interkulttuurisella yleisötyöllä voidaan vastata taide- ja kulttuurilaitosten muuttuvaan toimintaympäristöön? Miksi interkulttuurisen yleisötyön pitäisi kiinnostaa kulttuurituottajia?

Opinnäytetyössäni avaan taide- ja kulttuurilaitosten muuttuvaa toimintaympäristöä ja tarjoan siihen sopeutumisen tueksi interkulttuurista yleisötyötä. Niin Suomessa kuin muualla Euroopassa tehdään inklusiivisuudenn parantamiseen tähtäävää, yhteisöjen pariin jalkautuvaa yleisötyötä. Kartoitan opinnäytetyössäni sen tekemisessä havaittuja haasteita sekä ratkaisuja niihin. Olen ollut mukana Ryhmäteatterin interkulttuurisuuteen pohjautuvaa yleisötyöprojektin RyhmisNuorten työryhmässä, joten täydennän teoriaa omilla havainnoillani, joita olen tehnyt projektin aikana. Selvitän opinnäytetyössäni RyhmisNuorten tavoitteet ovat toteutuneet. Opinnäytetyöni lopputuloksena on kehitysehdotuksia RyhmisNuorten toimintaan.

Määritelmät ja termit eivät ole täydellisiä ja ne sekoittuvat keskenään, mutta käytän opinnäytetyössäni termiä maahanmuuttajat, jolla tarkoitan Suomeen vastikään muuttaneita ihmisiä. Käytännössä he ovat pakolaisia, turvapaikanhakijoita tai juuri oleskeluvan saaneita ihmisiä, joiden suomen kielen taito voi olla heikko. Opinnäytetyössäni pienemmällä huomiolla ovat toisen polven maahanmuuttajat, jotka ovat syntyneet suomessa. He kuitenkin voivat kuulua johonkin kielelliseen vähemmistöön, joita myös käsittelen opinnäytetyössäni.

Interkulttuurinen yleisötyö on kulttuurien välistä ja vuorovaikutteista yleisötyötä. Sen keskeinen ajatus on, että yleisöt otetaan mukaan kehittämään toimintaa. Interkulttuurista yleisötyötä voidaan kohdentaa yleisöissä aliedustettuina oleville ryhmille kuten maahanmuuttajille ja kielivähemmistöille. Ehdotan Ryhmäteatterille interkulttuurista lähestymistapaa yleisötyön strategian pohjaksi.

Miksi interkulttuurisen yleisötyön pitäisi kiinnostaa kulttuurituottajia? Tarvetta voi lähestyä kolmesta näkökulmasta: Ensinnäkin valtiollista taiteen- ja kulttuurin rahoit-

tusta on leikattu ja uusi valmisteilla oleva valtionosuusjärjestelmä luo painetta saavutettavuuden huomioimiselle. Toiseksi suomalaisen yleisön demografia monipuolistuu niin maahanmuuton lisääntymisen ja kansainvälisyyden vahvistumisen kuin väestön ikääntymisen myötä. Uusien, nykyään aliedustettujen yleisöjen tavoittaminen on taide- ja kulttuuritoimijoille elintärkeää. Kolmanneksi digitaalisten alustojen kehittyminen horjuttaa taidelaitosten portinvartija-asemaa ja muokkaa ihmisten rooleja ja tottumuksia kuluttaa taidetta ja kulttuuria. Laitoksilla on mielestäni mahdollisuus pysyä mukana kehityksessä yleisötyön ja tarkemmin interkulttuurisen yleisötyön keinoilla.

1.1 Taiteen ja kulttuurin valtionrahoituksen muutos

Taiteen ja kulttuurin rahoitukseen on kohdistunut viime vuosina tuntuvia leikkauksia (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 29; 2017, 21). Vaikka opetus- ja kulttuuriministeriö lupasi viimeisimmässä budjetissaan kentälle lisärahoitusta (Mt., 2019), pitkään jatkunut trendi valtion rahoituksen supistamisesta pakottaa taide- ja kulttuuriorganisaatioita uudistumaan ja pohtimaan tulonmuodostustaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan parhaillaan uutta esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmää. Valmistelutyötä tehdään hallitusohjelman ja uudistusta pohjustaneen työryhmän ehdotusten pohjalta. Työryhmän tammikuussa 2018 jättämään ehdotukseen sisältyy neljä keskeistä muutosta. Ensinnäkin ehdotuksessa valtionosuuden laskenta perustuisi edelleen henkilötyövuosien määrään ja yksikköhintaan, mutta kaikille määritettäisiin yksi yhteinen yksikköhinta. Toiseksi laki muuttuisi kattamaan laajasti koko esittävän taiteen kentän (vs. ennen teatteri- ja orkesterilaki). Kolmanneksi valtionosuus muuttuisi määräaikaiseksi eli sitä voisi saada kolme tai kuusi vuotta kerrallaan. Tämän uskotaan mahdollistavan pitkäjänteisen suunnittelun sekä toimijoiden vaihtuvuuden. Neljänneksi valtionosuutta saavien laitosten harkinnanvaraiset tuet poistuisivat ja tilalle tulisi painokerroinmalli, jolla tuen määrää voisi lisätä. Työryhmä tuo esille myös ministeriön taide- ja kulttuuripoliittiset perusteiden mahdollisuuden vaikuttaa painotuksiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 13, 31–32.)

Valtionosuusjärjestelmä pyrkii jatkossakin turvaamaan taiteen ja kulttuurin alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta sekä tukemaan alan ammatillista toimintaa, monipuolisuutta ja sen aktiivista kehittämistä. Ehdotuksessa painotetaan arvioinnin taiteellisia lähtökohtia, esittävän taiteen monimuotoisuutta, kulttuurista moninaisuutta sekä palveluiden saavutettavuutta eri väestöryhmille. Valtion rahoituksen tavoitteena on edistää jokaisen pääsyä taide- ja kulttuuripalveluiden pariin mm. pitämällä lipunhinnat kohtuullisina sekä vahvistaa alan työllisyyttä. Uudessa valtionosuusjärjestelmässä opetus- ja kulttuuriministeriö arvioisi hakijan toimintaa kolme- tai kuusivuotisen rahoitussuunnitelman perusteella. Valtionosuutta myönnettäessä otettaisiin huomioon alueellisen saatavuuden edistäminen sekä “tavoitteet kulttuurisen moninaisuuden edistämisestä” ja palveluiden saavutettavuudesta eri väestöryhmille”. Mahdolliseen yksikköhinnan painotukseen vaikuttaisi mm. alueellinen saavutettavuus kuten sijainti harvaan asutulla alueella, kiertuetoiminta, kielelliset perusteet esim. ruotsin-, romanin, viittomakielen tai muulla vähemmistökielellä tehty teatteri sekä eri väestöryhmille, erityisesti lapsille suunnatut palvelut. Kulttuurisen moninaisuuden edistämällä opetus- ja kulttuuriministeriö tarkoittaa sitä että “esittävän taiteen palvelujen tarjonnassa ja sisällöissä otetaan myönteisellä tavalla huomioon myös erilaisien vähemmistöryhmien oma kulttuuri ja ihmisten identiteettiin liittyvät erot”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 13, 30, 39–40, 43–44.)

Valtionosuusjärjestelmän uudistusta valmistellut työryhmä pohti yhdessä Sitran kanssa teesejä ja perusteita taiteen ja kulttuuriperinnön valtionrahoitukselle. Sitra tunnistaa tarpeen uusien sukupolvien ja yleisöjen tavoittelemiselle ja painottaakin että yleisötyön tavoitteiksi on asetettava kulttuurien ja kielten moninaisuuden huomioiminen sekä vuorovaikutteisuus yleisöjen kanssa. Lisäksi laitosten olisi huomioitava yleisötyössään digitaalisuus sekä saavutettavuus. Laadukas yleisötyö nähdään Sitrassa keskeisenä osana laitosten toimintaa ja niitä kannustetaan kehittämään vuorovaikutteista yleisösuhdetta. (Sitra 2017, 14–15.)

1.2 Yleisön demografian muutos

Suomen, erityisesti pääkaupunkiseudun väestöpohjan monimuotoistumista vahvistaa kaupungin kansainvälistyminen ja muuttoliike. Vuonna 2025 viidesosan helsinkiläisistä ennustetaan olevan ulkomaalaistaustaisia (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 26). Toimittaja ja kirjailija Umayya Abu-Hanna painottaa suomalaiselle kulttuurikentälle kirjoittamassaan teoksessa *Multikulti–Monikulttuurisuuden käsikirja*, että “kulttuurityösi ja yleisösi ovat jo lähitulevaisuudessa monikulttuurisia”. (Abu-Hanna 2012, 12.) Maahanmuuttajia ja monikulttuurisuutta taide- ja kulttuuriorganisaatioissa tutkinut Pasi Saukkonen on kuitenkin todennut, ettei tämä näy kulttuurilaitosten henkilökunnassa, ohjelmistovalinnoissa tai yleisöissä. (Saukkonen 2010, 223.) Kansallisuus- aate on tukenut kertomusta Suomesta etnisesti ja kulttuurisesti yhtenäisenä kansankuntana, mutta todellisuudessa Suomessa on aina asunut erilaisia kieli- ja kulttuuriyhteisöjä. (Saukkonen 2010, 33.) Vaikka näiden yhteisöjen, kuten saamelaisten, asema on parantunut 60-luvulta lähtien, otetaan heidät yleisesti erittäin huonosti huomioon kulttuuriorganisaatioiden toiminnassa.

Kulttuuripolitiikan strategiassa 2025 korostetaan että monikulttuurisuus ja monikielisyys pitää tulevaisuudessa huomioida paremmin sekä kulttuuritarjonnassa että alan toimintatavoissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 26). Strategiassa nostetaan myös esille tarve lisätä saamen- ja ruotsinkielisiä palveluita (mt., 2017, 26). Yleisötyötä Saksassa tutkinut Birgit Mandel painottaa, että valtiollista tukea saavien kulttuurilaitosten pitäisi muuttaa strategioitaan ja rakenteitaan sekä monipuolistaa henkilökuntaan ja ohjelmistojaan, jos he haluavat olla relevantteja muuttuvalle väestölle. (Mandel 2016, 8.)

Yleisön demografia ei muutu ainoastaan muuttoliikkeen vaikutuksesta. Teatteriyleisöissä on havaittavissa selkeää jakoa yhteiskunta- ja tuloluokkien sekä koulutuksen perusteella. Teattereissa käymisen tilastoja hallitsevat niin Euroopassa kuin Suomessa 25–64-vuotiaat naiset. (TNS Opinion & Social 2013, 62; Eurostat 2016, 131–132; Kantar TNS 2016, 8.) Lisäksi tavallinen teatterikävijä on korkeakoulutettu, hyvätuloinen ja kaupungissa asuva eläkeläinen. (Mt., 2013, 62; mt., 2016, 131–132; mt., 2016, 8.) Yleisötyötä Isossa-Britanniassa tutkinut Nobuko Kawashima huomauttaa kuitenkin, että kulttuurialan ammattilaiset Isossa-Britanniassa ovat heränneet jo 1990- ja 2000-luvun taitteessa todellisuuteen, jossa yleisöt vanhenevat ja yleisöpohja tarvitsee

jatkuvaa uudistumista. (Kawashima 2000, 17.) Mandel huomauttaa, että tutkimuksissa on viittauksia siihen, etteivät nuoret koulutetut automaattisesti siirry perinteisen korkeakulttuurin kuluttajiksi, kun he vanhenevat, vaan jatkavat heitä kiinnostavien kulttuurilajien kuluttamista myös vanhempana. (Mandel 2018, 4.)

Vuoden 2013 kulttuuriosallistumisen eurobarometrin mukaan alemmissa koulutusluokissa teatterissa käymisen esteenä on kiinnostuksen puute. (TNS Opinion & Social 2013, 37.) Ikäryhmistä myös 15–24-vuotiaat kertoivat, että eivät käy teatterissa enemmän, koska se ei kiinnosta heitä. (Mt., 2013, 34.) Nuorille ei-kävijöille tehty tutkimus osoittaa, etteivät teattereiden ohjelmistot kosketa nuorten elämää. (Mandel 2018, 4.) Nuoret myös mieltävät teattereiden imagon korkeakulttuuriksi, mikä ei sovi heidän vertaisryhmälleen. (Mt., 2018, 4.)

Mandelin mukaan sekä nuoret että maahanmuuttajat käsittävät kulttuurin määritelmä laajana ja mieltävät siihen paljon jokapäiväisiä elementtejä. (Mandel 2018, 4; Mandel 2016, 7) Vanhemmat ihmiset ja saksalaissyntyiset ajattelevat puolestaan kulttuurin tarkoittavan yleensä vain korkeakulttuuria. (Mt., 2018, 4; mt., 2016, 7.) Mandel on huomannut Saksassa lähentymistä kaupallisen populaarikulttuurin ja julkisesti tuetun korkeakulttuurin välillä. (Mt., 2016, 7.) Saksalainen yleisö, erityisesti maahanmuuttajat hakeutuvat ennemmin yksityisten kaupallisten kulttuurituotantojen pariin. (Mt., 2016, 7.) Saksassa toteutetun ensimmäisen interkulttuurisen barometrin mukaan maahanmuuttajat käyvät huomattavasti vähemmän perinteisissä kulttuurilaitoksissa kuin kantasaksalaiset. (Mt., 2018, 4.) Myös Suomessa on havaittu ulkomaalaistaustaisten pieni osuus kulttuuriyleisöissä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 20.)

Mandelin mukaan useat tutkimukset näyttävät, että koulutustasolla on vaikutusta kulttuuriin kiinnostuksen kohteisiin. (Mandel 2018, 4.) Myös korkeasti koulutettujen joukossa teatteri koetaan usein liian vaativaksi, sillä kulttuuritapahtumilta odotetaan eniten viihdyttävyyttä. (Mt., 2018, 4.) Saksalaisen interkulttuurisen barometrin mukaan maahanmuuttajien kulttuuriosallistumiseen vaikuttaa enemmän heidän koulutuksensa taso kuin lähtömaa. (Mt., 2018, 4.) Yleisötutkimuksissa on tehty Euroopan

laajuisesti havaintoja siitä, että erot kulttuurin kuluttamisen tavoissa yhteiskuntaluokkien välillä syvenevät. (Mt., 2018, 5.) Tämä voi vaikuttaa taiteen ja kulttuurin julkiseen rahoitukseen, sillä jos kulttuuri nähdään yhteiskuntaluokkia erottavana tekijänä sen valtiollista rahoitusta on vaikeampi perustella. (Mandel 2018, 5; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 26.) Myös Euroopan komissio nostaa kulttuurin rahoittamisen perustelemisen haastavaksi julkisen rahoituksen säästötalkoissa. (Euroopan komissio 2017, 49.)

1.3 Tuotantorakenteiden muutos

Digitaalisten teknologioiden kehitys on muuttanut niin kommunikoinnin kuin kulttuurin kuluttamisen ja tuottamisen tapoja (Euroopan komissio 2017, 49; Mandel 2016, 8; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 21; Virolainen 2015, 37.) Internetkulttuuri perusutuu jakamiselle, yhteistyölle ja osallistumiselle, ja siellä lähes kuka tahansa voi tuottaa kulttuuria. Tämä luo haasteen kulttuurilaitoksille, jotka ennen päättivät mitä tuotetaan. Mandel kehottaa taide- ja kulttuurilaitoksia ottamaan tämän muutoksen huomioon strategiassaan. (Mandel 2016, 8.)

Digitaalisuus ja tuotantomahdollisuuksien demokratisoituminen on jo lisännyt marginalisoitujen yhteisöjen mahdollisuuksia monipuolistaa representaatioita. Esimerkkinä tästä ovat meiltä-meille-media Ruskeat Tytöt ja Helsingin Sanomain säätiön Uutisraivaaja-palkinnon hiljattain saanut nuorilta-nuorille media Rare. Muutos tapahtuu jo. Kysymys on siitä miten perinteiset kulttuurilaitokset pystyvät vastaamaan siihen.

2 RYHMISNUORET YLEISÖTYÖNÄ

Tässä luvussa kerron lyhyesti Ryhmäteatterin yleisötyöstä, RyhmisNuorista ja ryhmän tavoitteista.

“Yleisötyön ensisijaisena tavoitteena on havainnoida ympäröivää maailmaa, lisätä uskallusta katsoa, nähdä ja vaikuttua näkemästään. Päämääränä on ennen kaikkea monipuolistaa kykyä lukea esittävää taidetta.” (Ryhmäteatterin nettisivut.)

Ryhmäteatterissa on toteutettu yleisötyönä toiminnallisia työpajoja, joissa on käsitelty käynnissä olevan esityksen teemoja teatterin menetelmin. (Ryhmäteatterin nettisivut.) Työpajat ovat olleet maksuttomia koululaisryhmille (Ryhmäteatterin nettisivut). Ryhmäteatterissa on myös toiminut nuorten teatteriryhmä RyhmisNuoret.

Syksyllä 2018 ja keväällä 2019 RyhmisNuoret koostui n. kahdestakymmenestä 15–29-vuotiaasta nuoresta, joista n. puolet on kantasuomalaisia nuoria ja puolet vastikään Suomeen muuttaneita nuoria. RyhmisNuoret on toteutettu tällä konseptilla nyt kaksi kertaa. Keväällä 2019 nuoret toteuttivat FOMO-musikaalin yhdessä teatterialan ammattilaisista koostuvan työryhmän kanssa. Esitys kuului Ryhmäteatterin viralliseen ohjelmistoon. Hankkeen ydintyöryhmä on toteuttanut hankkeen tällä konseptilla jo kaksi kertaa ja on motivoitunutta ja sitoutunutta toimintaan. Työryhmän työnjako, käytännöt ja työskentely ovat vakiintuneita.

RyhmisNuorten toiminta halutaan pitää mahdollisimman saavutettavana, joten nuorilta ei peritä osallistumismaksua. Vuonna 2019 RyhmisNuorten rahoitus tuli kuuden eurooppalaisen kehitysjärjestön Frame, Voice, Report -hankkeesta, jonka tavoitteena on lisätä EU-kansalaisten tietoisuutta ja sitoutumista kestävän kehityksen tavoitteisiin. RyhmisNuoret tekee yhteistyötä pääkaupunkiseudulla toimivien oppilaitosten kanssa, jotka tarjoavat maahanmuuttajille valmistavia opintoja. Opiskelijat saavat opintopisteitä osallistuessaan RyhmisNuorten toimintaan.

Nuorille ja maahanmuuttajille tehtävän yleisötyön yhtenä tavoitteena on kasvattaa tulevaisuuden yleisöjä ja syventää heidän tuntemustaan teatterista. Vastavuoroisesti nuoret pääsevät osalliseksi teatterin toimintaan ja saavat mahdollisuuden tuoda lavalle käsiteltäväksi heidän elämäänsä koskettavia aiheita. Lisäksi RyhmisNuorten toiminnalla on yhteiskunnallisia, kahdensuuntaiseen kotoutumiseen pohjautuvia, tavoitteita.

RyhmisNuorten toiminnan tavoitteena on tukea maahanmuuttajanuorten kotoutumista teatteriharrastuksen avulla. Yleisenä kotoutumisen tavoitteena on, että maahanmuuttanut kokee itsensä yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. (Turjanmaa 2017, 29.) Lisäksi hänellä on taitoja ja tietoja, joita uudessa asuinmaassa tarvitaan. (Mt.,

2017, 29.) RyhmisNuorissa toteutetaan konkreettisesti kahdensuuntaista kotoutumista, mikä korostaa ajatusta, että kotoutuminen ei ole vain yhdensuuntainen maahanmuuttajaa koskeva vaan myös kantaväestön sopeutumista vaativa prosessi. (Mt., 2017, 29.)

RyhmisNuoret pyrkii osaltaan vastaamaan maahanmuuttajanuorten sopeutumisessa havaittuihin haasteisiin. Maahanmuuttajanuorten, ja erityisesti yksin Suomeen tulleiden nuorten, hyvinvointia uhkaa yksinäisyys. (Turjanmaa 2017, 58.) Maahanmuuttajanuorten kaveripiirit koostuvat usein vain toisista maahanmuuttajista, ja heikko suomen kielen taito, sekä kantaväestön kohtaamispaikkojen puute vaikeuttavat ystävyys-suhteiden solmimista kantaväestöön. (Mt., 2017, 73–74.) RyhmisNuorissa maahanmuuttajanuoret muodostavat luontevasti sosiaalisia suhteita kantaväestöön yhteisen harrastuksen kautta. Vastavuoroisesti kantaväestöön kuuluvat nuoret oppivat maahanmuuttajanuorten kulttuureista ja tavoista, mikä lisää ymmärrystä maahanmuuttajien elämäntilanteesta kantaväestön nuorten keskuudessa.

Ryhmän sisäisen vuoropuhelun lisäksi hankkeen vaikutukset ulottuvat myös esitystä katsomaan saapuvaan yleisöön sekä mediaan. Maahanmuuttajanuorten näkyvyys mediassa on vähäistä ja negatiivisia stereotypioita vahvistavaa. Hankkeessa tuotetussa esityksessä maahanmuuttajanuoret ovat lavalla aktiivisia tekijöitä ja pääsevät kertomaan tarinansa itse. Hankkeessa luodaan median esittämän negatiivisen mielikuvan rinnalle positiivisempia representaatioita maahanmuuttajista, ja näin rikotaan ennakkoluuloja.

RyhmisNuorissa halutaan kiinnittää huomiota siihen, että niin kantasuomalaiset- kuin maahanmuuttajanuoret ovat nuoria, jotka käyvät läpi kasvuvaihetta. Teatteri antaa lajina mahdollisuuksia minäkuvan ja identiteetin rakentamiselle, sekä itseluottamuksen kehittämiseksi. (Houni 2010, 35.) Draamaharjoitusten on todettu vahvistavan sosiaalisia taitoja, luovaa ongelmanratkaisukykyä sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä. (Opetushallitus.) Teatteriharrastuksen kautta saa parhaillaan positiivisia kokemuksia, kuten kokemuksen ryhmään kuulumisesta. Näiden positiivisten kokemusten päälle on mahdollista rakentaa tulevaisuuden suunnitelmia. (Houni 2010, 33–34.)

3 MITÄ ON YLEISÖTYÖ? KENELLE SITÄ TEHDÄÄN JA MIKSI?

Tässä luvussa kerron yleisötyön historiasta sekä kohderyhmistä ja toimintamuodoista. Painotukseni on yleisötyössä, jota tehdään uusille yleisöille sekä yhteisöille, jotka ovat tyypillisesti aliedustettuina yleisöissä. Nostan esille uusille yleisöille tehtävästä yleisötyöstä nousutta kritiikkiä ja ongelmakohtia. Esittelen näihin haasteisiin ratkaisuja, kuten interkulttuurinen yleisötyön.

Yleisötyötä Isossa-Britanniassa tutkinut Nobuko Kawashima kertoo yleisöpohjan laajentamisen ja saavutettavuuden lisäämisen olleen osa Iso-Britannian kulttuuripolitiikkaa jo teollisen vallankumouksen jälkeen 1800- ja 1900-luvuilla. (Kawashima 2000, 1.) Kawashiman mukaan 1990- ja 2000-luvun taitteessa Iso-Britanniassa havahduttiin siihen, että tilastollisesti taide- ja kulttuuriyleisöt eivät edusta koko kansaa. (Mt., 2000, 18.) Tällöin yleisötyötä tehdessä alettiin kiinnittämään huomiota alueellisen saatavuuden ja pääsylippujen hintojen lisäksi myös saavutettavuuden psykologisiin ja fyysisiin esteisiin. (Mt., 2000, 12.) Suomessa yleisötyöllä on pitkä historia yleisökasvatuksellisina toimenpiteinä (Sorjonen & Sivonen 2015, 11). Viime vuosina yleisötyön painotus on siirtynyt yleisökasvatuksesta yleisösuhteen kehittämiseen (Mt., 2015, 38). Yleisöt, yleisötyö sekä julkisesti tuetun taide- ja kulttuurisektorin rooli yhteiskunnassa herättävät myös tänä päivänä vilkasta keskustelua ja aiheista on tehty runsaasti hankkeita, opinnäytetöitä ja selvityksiä. Sekä taiteen ja kulttuurin rahoittajat että kulttuuripolitiikan päätöksentekijät Suomen ja Euroopan tasolla ovat kiinnostuneita yleisöistä ja yleisötyöstä. (Eränen 2017, 3; Mt., 2015, 12.)

Vuosina 2011–2014 Euroopan komission kulttuuriohjelmassa keskityttiin julkista tukea saavien taide- ja kulttuuritoimijoiden rooliin kulttuurisen moninaisuuden ja interkulttuurisen dialogin edistäjänä. (Euroopan komissio 2014, 15.) Komissio keräsi hyviä käytäntöjä yleisöjen monipuolistamisen, saavutettavuuden ja kulttuuriin osallistumisen huomioimiseen kulttuuriorganisaatioissa. (Mt., 2014, 15.) EU:n kulttuuriohjelmassa 2014–2020 yleisötyö nostetaan yhdeksi tärkeimmistä tulevaisuuden haasteista (Euroopan komissio 2017, 49). Vuonna 2017 EU:n komissio julkaisi raportin tutkimuksestaan yleisökeskeisen strategian muodostamiseen, *Study on Audience Development – How to place audiences at the centre of cultural organisations*, ja tuki

2016 valmistunutta selvitystä taiteen ja kulttuurin roolista kotoutumisprosessissa: *The Role of Culture and the Arts in the Integration of Refugees and Migrants*. Myös esimerkiksi Saksassa vuonna 2015 äkillisesti lisääntynyt pakolaisten määrä kirvoitti kulttuurisektorin johtajia vaatimaan julkisesti tuettuja taidelaitoksia ottamaan aktiivista roolia kotoutumisen tukemisessa. (Mandel 2018, 5.) Laitoksia kehoitettiin mm. järjestämään kohtaamisia eri etnisille ryhmille ja luomaan mahdollisuuksia kulttuuri-identiteetin muokkaamiseen. (Mt., 2018, 5.)

Suomessa seurataan eurooppalaista trendiä, jossa kulttuurikenttää kannustetaan ottamaan yleisösuuntautunut lähestymistapa toiminnan kehittämiseen, kuten yleisöjen laajentamiseen ja yleisöpohjan monimuotoistamiseen. (Euroopan komissio 2017, 49; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 39.) Opetus- ja kulttuuriministeriö linjaa kulttuuripolitiikan strategiassa 2025 kulttuuripolitiikan tehtävien liittyvän “luovuuden, moninaisuuden ja osallisuuden edistämiseen yhteiskunnassa”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 15.) Yksi kulttuuripolitiikan strategian tavoitteista on kulttuuri-osallisuuden lisääminen sekä eri väestöryhmien kulttuuri-osallistumisen erojen pieneneminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 34.) Toimenpiteiksi näihin tavoitteeseen pääsemiseksi strategiassa linjataan esteiden poistaminen vähän osallistuvilta mikä huomioidaan rahoitusjärjestelmää uudistettaessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 42.) Toimenpiteiksi nimetään myös linjausten valmistekeminen “kulttuurisen moninaisuuden huomioimisesta kulttuuripolitiikassa, mukaan lukien maahanmuuttajien osallistuminen kulttuurielämään ja kotoutumisen edistäminen taiteen ja kulttuurin avulla.” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 42.) Kulttuuripolitiikan strategian näkemys on että vuonna 2025 “Kansalaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet toteutuvat, ja kulttuuri on osa kaikkien arkea”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 34.)

Esittävän taiteen uudistuva valtionosuusjärjestelmä lisää painetta yleisötyön tekemiselle, sillä Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä nostaa ehdotuksessaan valtionosuuden myöntämisen perusteiksi kulttuurisen moninaisuuden sekä eri väestöryhmien saavutettavuuden huomioimisen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 44, 45.)

3.1 Yleisötyön teoriaa

Isossa-Britanniassa yleisötyön tutkimuksen pioneeri Heather Maitland jakaa yleisötyöntekijät kolmeen luokkaan: kasvattajiin (education workers), taiteilijoihin (artists) ja markkinoijiin (marketers). (Maitland 2000, 5.) Suomalaisissa teattereissa yleisötyötä tekevät edellä mainitut työntekijät. (Virtanen 2019, 25–27.) Yleisötyöntekijä voi olla esiintyvä taiteilija, näyttelijä, teatteri-ilmaisun ohjaaja/ draamapedagogi tai hän voi toimia teatterin hallinnon puolella. (Virtanen 2019, 27.) Teattereissa yleisötyöntekijä kulkee useimmiten nimikkeellä yleisötyöntekijä, yleisötyövastaava tai teatterikuuraattori. (Virtanen 2019, 25.)

Kawashima kiteyttää, että yleisötyöllä pyritään taloudellisiin, taiteellisiin, sosiaalisiin ja opetuksellisiin tavoitteisiin. Hän jakaa yleisötyön neljään yleisötyötyyppiin, joista jokaisella on omat tavoitteet, kohderyhmät ja menetelmät. Käytännössä yleisötyötyypit usein risteytyvät eivätkä sulje toisiaan pois. Kawashiman yleisötyötyypit ovat laitoksen ulkopuolelle suuntautuminen (outreach), laajennettu markkinointi (extended marketing), maun kehittäminen (taste cultivation) sekä kasvatukselliset toimenpiteet (audience education). (Kawashima 2000, 8–9; Kawashima 2006, 57.)

Yksi uusia yleisöjä tavoitteleva yleisötyön muoto on laitoksen ulkopuolelle suuntautuminen. Sillä tarkoitetaan projekteja, jotka jalkautuvat sellaisten yhteisöjen pariin, joilla on vähän tai ei lainkaan mahdollisuuksia päästä osalliseksi taiteesta ja kulttuurista. (Kawashima 2006, 57.) Projekteja voidaan toteuttaa vankiloissa, sairaaloissa, vähävaraisilla asuinalueilla tai esim. pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kanssa. (Mt., 2006, 57) Lisäksi laitokset voivat avata ovensa ja madaltaa kynnystä mennä laitokseen käymään. (Mt., 2000, 9). Laitoksen ulkopuolelle suuntautuminen korvasi Kawashiman aiemmin käyttämän termin kulttuuriin osallistaminen (cultural inclusion). (Mt., 2006, 57.) Suomeksi yhteisöjen pariin jalkautuvista projekteista käytetään myös nimitystä yhteisötaide ja yhteisöteatteri. (Honkakoski 2017, 23.)

Toinen uusia yleisöjä tavoitteleva yleisötyötyyppi on laajennettu markkinointi. Laajennetussa markkinoinnissa käytetään markkinoinnin keinoja sekä erityisalennuksia

houkuttelemaan yleisöön ihmisiä, joilla olisi paljon potentiaalia olla laitoksen asiakkaita, mutta jotka syystä tai toisesta eivät vielä ole. (Kawashima 2000, 9).

Yksi olemassaoleville asiakkaille suunnattu yleisötyön muoto on maun kehittäminen. Maun kehittämisen tarkoituksena on esitellä toisia taidemuotoja ja genrejä tietyn taidemuodon asiakkaille. Sillä ei tavoitella niinkään uusia asiakkaita kulttuurin pariin ja näin lisätä kulttuurin kokonaiskulutusta vaan sen avulla halutaan lisätä kulttuurin kuluttajien käyntejä laitoksissa. (Kawashima 2000, 9.)

Toinen olemassaolevia asiakkaita koskeva yleisötyötyyppi on kasvatukselliset toimenpiteet. Niiden tarkoituksena on syventää ymmärrystä ja nautintoa taiteesta ja ne keskittyvät yleisön kokemuksen laatuun. Kasvatuksellisia toimenpiteitä perustellaan sillä, että syvemmän kokemuksen saanut asiakas sitoutuu helpommin tulemaan laitokseen uudestaan. (Kawashima 2000, 9.)

Yleisötyö voidaan nähdä osana markkinointia, jolloin sen tavoitteet ovat ensisijaisesti taloudellisia. Markkinoinnin näkökulmasta yleisötyössä yritetään vaikuttaa positiiviseen muutokseen nykyisten ja uusien yleisöjen asenteissa käyttäytymisessä ja ymmärtämisessä. (Maitland 2000, 5.) Sorjosen mukaan markkinoinnissa yleisötyö voi olla joko itsenäinen tuote tai teatterin ydintuotetta täydentävä lisäpalvelu. (Sorjonen & Sivonen 2015, 21.)

Cuporen julkaiseman valtiollista tukea saavien taide- ja kulttuurilaitosten yleisötyötä koskevan selvityksen mukaan kaikkia edellä mainittuja yleisötyötyyppejä käytetään myös Suomen kentällä. (Sorjonen & Sivonen 2015, 61-62.) Cuporen tutkimuksesta selviää, että Suomessa yleisötyössä käytetään perinteisiä määritelmistä poiketen myös vuorovaikutteisia menetelmiä palautteen saamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. (Sivonen 2015, 61.) Vuorovaikutteiset menetelmät ovat osa Saksassa yleisötyötä tutkineen Birgit Mandelin esittelemää interkulttuurista yleisötyötä. Mandelin mukaan interkulttuurisessa yleisötyössä on mahdollisuus nähdä yleisötyö laajempina keinoina tehdä yhteistyötä uusien monimuotoisempien yleisöjen kanssa. (Mandel 2018, 2.) Mandel toteaa, ettei näkemys ole Saksassa vielä yleistynyt vaan yleisötyötä tehdään lähinnä osallistumisen ylläpitämiseksi tai lisäämiseksi. (Mt., 2018, 2.)

3.2 Yleisötyön muodot, kohderyhmät ja tuloksellisuus Suomessa

Cuporen selvityksen mukaan yleisötyön käsitteen alle mahtuu Suomessa monenlaista toimintaa. (Sorjonen & Sivonen 2015, 8.) Yleisimpiä yleisötyön muotoja ovat koulu-laistyöpajat, keskustelutilaisuudet, kulissikierrokset, taiteilijoiden esittelyt, luennot ja tapahtumat. (Mt., 2015, 8, 59.) Lisäksi Suomen taide- ja kulttuurilaitoksessa tehdään paljon osallistavaa, yleisön kanssa toteutettavaa toimintaa, kuten työpajoja. (Mt., 2015, 8, 59–60.) Lisäksi jonkin verran tehdään marginalisoitujen yhteisöjen pariin jalkautuvaa yleisötyötä, kuten yhteistuotantoja. (Mt., 2015, 8, 59–60.) Kulttuuripolitiikan strategiaan kirjatus nykytilan analyysin mukaan, taide- ja kulttuuriorganisaatioiden “valmius tehdä yleisötyötä ja toimia myös omien tilojen ulkopuolella on lisääntynyt.” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 21.)

Cuporen tutkimuksesta selviää, että Suomessa yleisötyötä tehdään käytännössä nykyisille ja potentiaalisille yleisöille. (Mt., 2015, 98.) Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset ovat hyvin edustettuina yleisötyön kohderyhmissä, kun taas aikuisille suunnattuja yleisötyöprojekteja on vähemmän. (Sorjonen & Sivonen 2015, 62.)

Laajempien ja monipuolisten yleisöjen houkuttelemisen todetaan jossain laitoksissa olevan tärkeä yhteiskunnallinen päämäärä. (Sorjonen & Sivonen 2015, 98.) Se miten tämä näkyy käytännössä jää kuitenkin epäselväksi. Tutkituista projekteista vain yksi kohdistui ei-kävijöihin ja heidän tavoittamisensa koettiin erittäin haastavaksi. (Sorjonen & Sivonen 2015, 64.) Sivonen huomauttaa, että jos ei oteta huomioon kouluissa, päiväkodeissa ja vanhustenhoidossa tehtyä yleisötyötä, tutkittuihin yleisötyöprojekteihin hakeutuivat ennestään kulttuurista kiinnostuneet ihmiset ja he, joilla on ollut aikaisempia kontakteja taiteen kanssa. (Sorjonen & Sivonen 2015, 63.)

Suomessa ei Sorjosen mukaan ole tehty yleisötyön tuloksellisuutta koskevia tutkimuksia. Sorjosen nostamien kansainvälisten tapausesimerkkien perusteella yleisötyön avulla on mahdollista syventää suhdetta yleisöön ja lisätä käyntejä laitoksessa ainakin lyhyellä aikavälillä. (Sorjonen & Sivonen 2015, 21.) Pitkän aikavälin vaikutuksista ei

ole vielä tutkimustuloksia (Mt., 2015, 21). Cuporen tutkimuksen mukaan yleisötyön suhde käyntimäärien kasvuun on melko heikko, poikkeuksena teattereissa järjestettyjen kaikille avoimien tapahtumien yhteys seuraavan vuoden korkeampaan käyntimäärään. (Sorjonen & Sivonen 2015, 97.) Teatterin tiedotuskeskus TINFOn johtaja Hanna Helavuori korostaakin, että yleisötyö näkyy kulttuuripoliittisesti ja tekijöilleen eikä niinkään katsojamäärissä (Helavuori 2019, 39.) Tampereen Teatterissa yleisötyötä tehnyt Disa Kamula painottaa yleisötyön olevan pitkäaikaista markkinointityötä. (Kamula 2019, 169.) Kamulan mukaan yleisötyö vaatii panostusta ilman välittömästi näkyviä tuloksia, mutta se voi parhaimmillaan johtaa elämänmittaiseen sitoutumiseen. (Kamula 2019, 169.)

3.3 Haasteita yleisötyössä

Yleisötyön painotuksen lisäämistä ja yleisökeskeisiä strategioita ei ole otettu vastaan täysin kriitikittä, vaikka yleisötyöhön suhtaudutaan Suomessa Cuporen tutkimuksen mukaan pääosin positiivisesti (Sorjonen & Sivonen 2015, 66). Koreografien suhtautumista yleisötyöhön gradussaan tutkinut Eränen toteaa aineistonsa perusteella koreografien suhtautuvan yleisötyön kasvavaan rooliin myönteisesti ja tunnistavansa yleisötyön potentiaalin. (Eränen 2017, 72.) Eränen huomauttaa kuitenkin havainneensa varautuneisuutta yleisötyön kulttuuripoliittiseen painotukseen rahoituksen saamiseksi ja yleisökeskeisyyden trendiin, sillä sen pelätään uhkaavan taiteen autonomiaa. (Mt., 2017, 71–72.) Tämä vahvistaa Saukkosen huomiota siitä, että Suomen kulttuurikentällä kyseenalaistetaan sitä, pitääkö kulttuuripolitiikassa edes kiinnittää huomiota monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttoon. (Saukkonen 2010, 126.) Yleisötyöstä huomautetaan myös tulevan lisää työtä, johon ei riitä resursseja (Mt., 2017, 71). Ei-kävijöille kohdistettujen projektien kerrottiin epäonnistuneen, kun laitoksen toiminta ei ollut kiinnostanut heitä tai kohderyhmää ei ollut ollenkaan tavoitettu. (Mt., 2015, 64.) Onko yleisöissä aliedustetuilla ryhmillä tarpeeksi kulttuurista pääomaa osallistua kulttuuritoimintaan? Onko heillä ketään kehen samaistua näyttämöllä tai yleisössä?

Haaste: resurssien & organisaatioiden sitoutumisen puute

Ympäri Suomen tehdään jonkin verran projekteja kielivähemmistöjen ja maahanmuuttajien kanssa. Projektit ovat usein kuitenkin hankemuotoisia, mikä tarkoittaa sitä, että hankerahoituksen loputtua toimintakin yleensä loppuu. Toiminnan kehittäminen käy mahdottomaksi, kun projektin vetäjien resursseista suurin osa menee uusien hankkeiden keksimiseen ja rahoituksen hakemiseen. Toimivat ja pidetyt projektit joudutaan usein hautaamaan tai ne jäävät vapaaehtoistoiminnan varaan. Tämä näkyy valitettavan usein juuri maahanmuuttajille kohdennetussa toiminnassa. Esimerkiksi Kansallisteatterin Reittejä Kontulaan -hankkeen loppumisen jälkeen paikalliset eläkeläiset jäivät pyörittämään toimintaa maahanmuuttajalapsille. (Virtanen 2019, 196.)

Yleisötyön tekeminen on teattereissa hyvin yleistä ja sillä on pitkät perinteet. Kuitenkin kielivähemmistöjen ja maahanmuuttajien huomioiminen ei ole kovin pitkäjänteistä. Olen hämmentynyt siitä kuinka tuoreessa *Ystäväenä yleisö – katsaus teatterin yleisötyön muotoihin* (2019) teoksessa ei käsitellä juuri ollenkaan kielivähemmistöjen ja maahanmuuttajien näkökulmaa. Teoksessa nousee esille eniten lapsille ja nuorille suunnattu jatkuva toiminta, kuten nuorten teatteriryhmät, kummiluokat ja kouluyhteistyö. Muutaman maininnan saavat myös ikäihmisten kanssa tehtävä yleisötyö. Monikulttuurisuus mainitaan teoksessa kerran ja silloinkin tulevaisuuden näkymänä. Miksi laitokset eivät sitoudu maahanmuuttajat ja kielivähemmistöt huomioivaan toimintaan yhtä hanakasti kuin lapsiin ja nuoriin kohdistuvaan yleisötyöhön? Kaikki nämä ryhmät kuitenkin edustavat tulevaisuuden yleisöjä.

Mandel on tutkinut Saksassa vuosina 2011–2013 toteutettua interkulttuurisen yleisötyön hanketta. Hankkeeseen valitut kulttuurilaitokset saivat lisärahoituksen sellaisten yleisötyökonseptien kehittämiseen, joilla tavoiteltiin nuoria, pienituloisia ja ei-Eurooppalaista alkuperää olevia maahanmuuttajia. Hankkeen aikana onnistuttiin houkuttelemaan yleisöön nuoria, maahanmuuttajia sekä ensikertalaisia ja projektien lopputuloksia kuvailtiin korkealaatuisiksi ja innovatiivisiksi. Projektit koettiin merkittäviksi niin osallistujille kuin laitosten väelle. Laitokset eivät kuitenkaan vakiinnuttaneet

projekteja tai tehneet muutoksia strategiaan, ohjelmistoon tai tuotantorakenteeseen. Projektien lopettamista perusteltiin rahoituksen puutteella. Laitoksissa koettiin myös että tällainen toiminta ei kuulu teatterin perustethtävään ja ne ovat taiteen ammattilaisten vastuun ulkopuolella. (Mandel 2018, 6–8.)

Resurssien vähyteen viittaa myös Sorjonen nostaessaan esimerkiksi Australiassa kehitetyn Puhuva teatteri -menetelmän, jossa yleisöä kuunnellaan tulevan toiminnan suunnittelemisessa (Sorjonen & Sivonen 2015, 19). Heille tarjotaan vapaalippuja ja järjestetään keskustelutilaisuuksia. (Mt., 2015, 19.) Vuorovaikutteista yleisötyötä kokeilleet teatterit kertoivat saaneensa tärkeää tietoa yleisön ajatuksista, toiveista ja odotuksista. (Mt., 2015, 19.) Teatterit kertoivat sitouttaneensa kokeilun kautta uusista yleisöistä jopa kolmanneksen pysyväksi yleisöksi ja saaneensa teatteriinkin myös maksavia asiakkaita vapaalippuja saaneiden mukana. (Mt., 2015, 19.) Malli vaati teatterin mukaan kuitenkin liikaa panostusta eikä sitä jatkettu pilottijakson jälkeen. (Mt., 2015, 19.) Resurssien vähyys mainitaan syyksi myös Saukkosen tutkimuksessa siihen miksi kulttuurialalla ei oteta enemmän huomioon maahanmuuttajia (Saukkonen 2010, 110.)

Haaste: Sosiaalisen inklusion kritiikki

Yleisötyöllä on taloudellisia, yhteiskunnallisia ja yksilöihin kohdistuvia tavoitteita (Kawashima 2000, 9.) Kawashima kritisoi yleisötyön yhteiskunnallisia tavoitteita kahdesta näkökulmasta. Ensimmäisenä Kawashima kiinnittää huomiota siihen kenen kulttuuria pidetään arvokkaana. (Mt., 2006, 64.) Taiteen tekijät ovat useimmiten valkoisia, keskiluokkaisia miehiä (Mt., 2000, 19). Ylhäältä alaspäin annetut mahdollisuudet osallistua eivät tuo tunnetta kulttuurin kuulumisesta itselle, joten alempiin tulo- luokkiin kuuluvat eivät koe itseään tervetulleeksi kulttuurilaitoksiin. (Mt., 2000, 19.) Kulttuuriorganisaatiot eivät myöskään ole irrallisia yhteiskunnan rakenteista, eikä niissä esitetä taidetta neutraalisti (Mt., 2000, 20).

Toiseksi, Kawashima väittää, että liberaaliin humanismiin nojaava kulttuuripolitiikka odottavan naivisti, että kaikilla, yhteiskuntaluokasta huolimatta, olisi mahdollisuus kulttuuriseen lukutaitoon. Sosiologi Pierre Bourdieun teoriaan viitaten Kawashima selventää, että kulttuurinen pääoma on pitkällä aikavälillä opittua ja vahvasti

luokkasidonnaista. Toisen sosiologian teorian mukaan kulttuuria käytetään sosiaalisen erottautumisen välineenä jakamaan ihmiset “meihin” ja “heihin”. Tähän teoriaan nojaten Kawashima väittää, että kulttuuri ei voi toimia yhteenkuuluvuuden luoja, sillä antaessaan pääsyn hallitseva luokka keksii aina uuden tavan erottautua alemmista luokista. (Kawashima 2000, 65.)

Myös Mandel viittaa Bourdieun teoriaan opitusta kulttuurisesta pääomasta. (Mandel 2018, 5.) Mandelin mukaan kulttuurinen pääoma on muuttunut yhä hienosyisemmäksi ja vaikeammaksi opetella. (Mt., 2018, 5.) Ylempien luokkien kaikkiruokaiset kulttuurin kuluttajat suikkelehtivat populaarikulttuurin ja korkeakulttuurin välillä, kun taas alemmissa luokissa jäädään paitsi kulttuuritapahtumista, sillä rakenteelliset seikat kuten oma ja vanhempien koulutustaso vaikuttavat tutkitusti edelleen kulttuurin kuluttamisen tapoihin. (Mt., 2018, 5.) Ei-kävijöille toteutetut tutkimukset paljastavat, että käytännöllisten esteiden poistaminen ei riitä saamaan ihmisiä taiteen pariin, vaan myös mielikuvat kulttuurikentästä vaikuttavat osallistumiseen. (Kawashima 2000, 18.) Ei-kävijät näkevät taiteen usein snobeiluna, pelkäävät etteivät ymmärä sitä ja tulevat nolatuksi, kun eivät osaa asianmukaista käyttäytymiskoodistoa. (Mt., 18.) Myös tilat, joissa kulttuuria on tarjolla, koetaan pelottaviksi. (Mt., 2000, 18) Kulttuurisektori mielletään toistuvasti ulossulkevaksi ja itsekeskeiseksi (European Commission 2017, 71).

Mielestäni on muistettava, etteivät inklusiivisuuteen tähtäävät taide- ja kulttuuriprojektit yksistään riitä parantamaan maahanmuuttajien, vähemmistöjen ja vähävaraisten asemaa yhteiskunnassa. Näiden ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan laajoja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, joiden osana kulttuuri- ja taideprojektit voivat toimia.

Haaste: diversiteetin ja representaation puute

Koreografi Sonya Lindfors huomauttaa toimittamansa esseekokoelman esipuheessa, että suomalaisella taiteen kentällä ei keskustella interkulttuurisuudesta, toiseuttavista representaatioista tai diversiteetin puutteesta instituutioissa. (Lindfors 2016, 4). Samaisessa teoksessa kirjailija Koko Hubara painottaa, että Euroopassa ja Yhdysvalloissa käydään vakavaa keskustelua valkoisesta katseesta ja kulttuurisesta omimisesta.

(Hubara 2016, 10.) Hubara kertoo myös esseekokoelmassaan *Ruskeat Tytöt* etsineensä parikymmentä vuotta turhautuneena samaistumis pintaa ja itsensä näköisiä ihmisiä suomalaisesta mediasta. (Hubara 2017, 189) Hän lisää, että voi laskea yhden käden sormilla ne representaatiot, joita hän sieltä on löytynyt. (Mt., 2017, 189.)

Tutkija Tuula Jorosen toimittama artikkelikirja keskittyy pääkaupunkiseudulla asuvien maahanmuuttajien vapaa-ajan käyttöön. (Joronen 2009, 10.) Tutkimuksen perusteella joitakin väestöryhmiä on vaarassa jäädä kokonaan kulttuuripalveluiden ulkopuolelle. (Mt., 2009, 184, 190.) Maahanmuuttajien pieni osuus taide- ja kulttuurilaitosten yleisöissä on huomioitu myös Suomen kulttuuripolitiikan strategiassa 2025. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 20.)

Mielestäni diversiteetin puute taiteen tekijöiden keskuudessa voi selittää osaltaan sekä yleisöjen valkoisuutta että keskiluokkaisuutta. Miksi kukaan haluaisi mennä teatteriin, jos siellä ei ole yhtään omannäköistä ihmistä, tai siellä ei käsitellä aiheita, jotka koskettavat omaa elämää? Jos ainoa omaan viitekehyksen kuuluva hahmo esitetään vielä stereotyyppisesti, toiseuttavasti tai rasistisesti, tulee tuskin mentyä uudestaan kyseiseen organisaatioon.

Mandelin tutkimassa interkulttuurisen yleisötyön hankkeessa uusien tavoitettujen yleisöjen saaminen mukaan yleisöksi laitoksen muuhun ohjelmaan ei onnistunut. Sekä ensikertalaiset että ohjelmiin aktiivisesti osallistuneet uudet yleisöt kertoivat, etteivät tulleet uudestaan, koska kukaan heidän vertaisryhmästään ei käynyt siellä. Lisäksi he pelkäsivät, etteivät ymmärtäisi mitään ja ikävystyisivät. Ohjelman houkuttelevuutta, viihdyttävyyttä ja relevanttiutta pidettiin tärkeimpinä syinä uusille ihmisille tulla paikalle kulttuurilaitokseen. (Mandel 2018, 7.)

Suomalaista kulttuurikenttää tutkineen Pasi Saukkosen tutkimusten perusteella voi todeta, että vaikka monikulttuurisuuteen suhtaudutaan kulttuurikentällä positiivisesti, konkreettiset toimet sen huomioimiseksi puuttuvat. Vaikka maahanmuuttajien ja vähemmistöjen mukana oleminen laitoksen henkilökunnassa havaittiin parantavan saavutettavuutta, heidän osuutensa taiteellisessa ja luovassa henkilökunnassa oli hyvin pieni. Maahanmuuttajia palkataan taiteelliseen työryhmään vain silloin kun heillä

ajatellaan olevan jotain erityistä sanottavaa aiheeseen. Lisäksi heidät palkataan vahtimestareiksi, siivoojiksi ja toimistohenkilökuntaan. Saukkosen tutkimuksissa teattereiden henkilökunnan ajatuksista kuuluu hälyttävää sanomaa, jonka mukaan maahanmuuttajat sopisivat vain “tietynlaisiin tehtäviin ja rooleihin”. (Saukkonen 2010, 109, 112, 116, 126.)

Mielestäni Saukkosen tutkimuksesta käy ilmi, että suomalaisten kulttuurilaitoksilla on yleisesti lähestymistapa, joka kieltää suomalaisen yhteiskunnan rakenteellisen rasismin sekä kulttuurien ja taidekäsitysten erot. Saukkosen mukaan, Suomen taidekentällä on vahva näkemys siitä, että kaikki taide on kaikille eikä yleisöjä tarvitse miettiä sen kummemmin. Laitoksissa ajatellaan, että heidän ohjelmistonsa on jo avointa kaikille ja kulttuurisesti neutraalia. (Saukkonen 2010, 114.) Kenellekään ei myöskään haluta antaa erikoiskohtelua. (Mt., 2010, 114.) Rekrytoinnissakin vakuutettiin vain taidon ja pätevyyden ratkaisevan. (Mt., 2010, 126.) Maahanmuuttajaväestön perustellaan olevan niin pieni, ettei sitä kannata ottaa huomioon erillisenä kohderyhmänä. (Mt., 2010, 122.) Lisäksi Saukkonen havaitsi pääkaupunkiseudun toimijoiden keskuudessa asennetta, että Kulttuurikeskus Caisa hoitaa kulttuuri- ja kotouttamistoimintaa yhdistävät toimet. (Mt., 2010, 194.)

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden huomioiminen on Saukkosen mukaan vain harvoin osana laitoksen koko toimintaa. Rekrytoinnissa, markkinoinnissa ja toiminnan seurannassa monikulttuurisuuden huomioiminen oli kaikista vähäisintä. Tarjonnassa ja suunnittelussa monikulttuurisuutta on huomioitu hieman enemmän. Saukkonen huomauttaa myös, että monikulttuurisuus huomioidaan selvästi paremmin museoissa ja kulttuurikeskuksissa kuin teattereissa tai orkestereissa. (Saukkonen 2010, 109–110.)

3.4 Ratkaisuja yleisötyön haasteisiin

Kawashiman mukaan ei riitä, että kyseenalaistetaan mitkä taiteenlajit ovat valtiollisen taiteen tuen arvoisia vaan tarvitaan myös ajattelutavan muutosta kulttuuripolitiikassa. Kawashima painottaa, että nopeiden mediaseksikkäiden tulosten sijaan pitäisi

yleisötyössä ja yhteisöprojekteissa sitoutua kehittämään pitkällä tähtäimellä kulttuurista kompetenssia. (Kawashima 2000, 19–23.)

Mandel korostaa, että perinteinen yleisötyö ei riitä vaan tarvitaan vuorovaikutteista lähestymistapaa. Jos organisaation yleisöpohjaa halutaan monipuolistaa, täytyy miettiä taiteellisen ohjelman relevanssia potentiaalisille yleisöille sekä käydä aktiivisesti vuorovaikutusta uusien tulokkaiden kanssa. (Mandel 2018, 6–8.)

Ratkaisu: interkulttuurinen yleisötyö

Termi interkulttuurisuus viittaa kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja vaihtoon (Saukkonen 2007, 11). Saksassa yleisötyötä tutkinut Birgit Mandelin mukaan interkulttuurinen yleisötyö (intercultural audience development) sisältää ajatuksen tuotannon kehittämisestä yhdessä uusien kohderyhmien kanssa. (Mandel 2012, 7.) Interkulttuurisessa yleisötyössä eri kulttuurien taidekäsitteet, esteettiset mieltymykset ja taidemuodot tuodaan keskiöön ja luodaan yhdessä jotain uutta. (Mt., 2012, 7.) Kulttuurituotannossa tämä ulottuu markkinoinnista ja viestinnästä aina sisältöihin asti (Mandel 2012, 7). Interkulttuurinen yleisötyön voi nähdä keinona vastata sekä huutavaan tarpeeseen lisätä diversiteettiä taiteen tekijöissä kuin mahdollisuutena houkutella uusia yleisöjä lisätä uusien yleisöjen kiinnostusta kulttuuri-instituutioiden ohjelmistojen kohtaan, kun ne ovat uudelle yleisölle relevantteja sisältöjä. Mandel tarkentaa, että interkulttuurista yleisötyötä voidaan kohdentaa eri ryhmille, kuten maahanmuuttajille, kielivähemmistöille ja eri sukupolville. (Mt., 2018, 6.) Mandel selventää, että interkulttuurisella yleisötyöllä voidaan luoda alusta, jossa kulttuurisista eroista puhutaan ja samalla mahdollistaan yhteisluomisen prosessi. (Mt., 2018, 6.)

Ratkaisu: resurssit ja yleisötutkimukset

Kawashima ehdottaa ratkaisuksi ensimmäiseksi pidemmän aikavälin tavoitteita ja laajemman skaalan resursseja. Toiseksi Kawashima kannattaa yleisötutkimuksia, joiden

perusteella kulttuuripoliittiset päättäjät sekä tuottajat voivat tehdä päätöksiä. Kawashiman mukaan tarvitaan enemmän tietoa ihmisten motiiveista osallistua kulttuuritapahtumiin. (Kawashima 2000, 73.)

Ratkaisu: yleisötyö osaksi koko organisaatiota ja strategiaa

Sivonen toteaa, että laitoksilta löytyy enemmän hyvää tahtoa kuin valmiutta yleisötyön tekemiseen. (Sorjonen & Sivonen 2015, 66-67.) Yleisötyön tekijät toivoivatkin taiteelliselta henkilökunnalta enemmän aktiivisuutta yleisötyön tekemiseen, mutta heidän aktiivisuutensa vähyyttä perusteltiin aikataulullisella mahdottomuudella sitoutua harjoitusten ja esitysten lisäksi yleisötyöprojekteihin. (Mt., 2015, 67.) Joissain laitoksissa yleisötyö nähtiin jo toiminnan peruspilarina ja yleisötyön toivottiinkin tulevaisuudessa lähentyvän vielä enemmän laitosten ydintoiminnan, kuten esitystoiminnan kanssa. (Mt., 2015, 66.) Euroopan komissio korostaa horisontaalista, joustavaa mallia yleisötyön tekemiseen, missä koko laitos, taiteellinen johto, ohjelmistosuunnittelu, markkinointi ja kasvatuosasto ovat osana yleisötyön suunnittelua ja toteutusta. (Euroopan komissio 2017, 50.)

Mandelin tutkimuksessa selvisi, että kun johtaja oli mukana ja koki interkulttuurisen toiminnan osaksi laitoksen strategiaa, projektit mahdollistivat oppimista myös organisaation puolella. (Mandel 2018,7.) Puolestaan kun projektit olivat vain kasvatuosaston (education) alla, jatkuvia muutoksia organisaatioon ei uskottu olevan. (Mt., 2018, 7.) Mandelin lisäksi Euroopan komission tutkimus yleisökeskeisestä yleisötyöstä painottaa, että on tärkeää, että koko organisaatio sitoutuu yleisötyöhön ja yleisökeskeiseen lähestymistapaan. (Euroopan komissio 2017, 49; Mt., 2018,8.) Hyvinä käytäntöinä organisaatioiden uudistumisessa korostettiin hyvän johtamisen roolia, organisaatioiden muutosta, osallistumisen tukemista, yhteisluomista ja innovatiivista ohjelmasuunnittelua. (Mt., 2017, 50–51.)

Euroopan komissio kertoo havainneensa, että yleisökeskeiseen lähestymistavan omaksumiseen tarvittiin organisaation muutoksen lisäksi muutosta suhteessa taiteilijoihin

ja erityisesti suoraan käyttäjiin ja asukkaisiin. (Euroopan komissio 2017, 50.) Euroopan komissio ehdottaa kokeilemaan tuotantomallia, jossa tehtäisiin sekä kokeellisia pienille ryhmille suunnattuja projekteja että perinteisempää sisältöä yhtä aikaa. (Mt., 2017, 50.) Kulttuuripolitiikan strategiassa 2025 väläytetään toiminta- ja organisoitumistapojen tarvitsevan merkittävää uudistumista, että kentällä voidaan vastata sosiaalinen ja kulttuurisen kestävän kehityksen vaatimuksiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 25) Yleisötyön projektien arvioinneissa on tuotu esiin yhteistyön tekemisen tärkeys erityisesti koulujen ja nuorisokerhojen kanssa, sekä monipuolisemman henkilökunnan rekrytoiminen (Maitland 2006; Mandel 2018,8)

Ratkaisu: tavoitejohtoinen lähestymistapa yleisötyöhön sekä markkinointiin

Kawashiman mukaan yksi keino olisi ottaa tavoitejohtoinen (target-led) lähestymistapa, nykyisen tuotejohtoisen (product-led) lähtökohdan sijaan. Tuotejohtoisessa lähestymistavassa tehdään ensin tuote ja sitten yritetään etsiä siihen sopiva yleisösegmentti. Tavoitejohtoisessa tuotantotavassa valitaan ensin yleisösegmentti, jonka tarpeita ja toiveita mietitään tuotetta tehdessä. Kulttuurilaitokset kuitenkin pelkäävät taiteen autonomisen aseman menettämistä eivätkä halua mennä liikaa yleisön halujen mukaan. Kawashima korostaa, että tavoitejohtoisen strategian voi toteuttaa ilman että taiteellisesta laadusta tingitään tunnistamalla hyödyt, joita ei-kävijät etsivät ja miettimällä voidaanko niihin vastata. Kawashiman mukaan tavoitejohtoinen markkinointi ja yleisötyö ottaa huomioon ihmisten erilaisen kulttuurisen pääoman sekä asenteet kulttuurilaitoksia kohtaan. (Kawashima 2000, 23–24.)

4 RYHMISNUORTEN KEHITTÄMISPROSESSI

Tässä luvussa avaan RyhmisNuorten kehittämisprosessin menetelmä ja tuloksia. Ryhmisnuorten kehittämisprosessi koostuu kevään 2019 esityksen FOMO yleisölle toteut-

tamastani yleisötutkimuksesta, johon vastasivat esitystä katsomaan tulleet sekä esityksestä pidettyihin työpajoihin osallistuneet. Lisäksi keräsimme palautetta toiminnallisilla menetelmillä RyhmisNuorilta esityskauden loputtua.

4.1 Menetelmät

Toteutin RyhmisNuorten kevään 2019 FOMO-esityksen yleisölle kyselytutkimuksen. Valitsin yleisötutkimuksen formaatiksi lomakkeella tehtävän kyselytutkimuksen, potentiaalisten vastaajien määrän takia. Kyselylomakkeessa oli pääsääntöisesti kysymyksiä, joiden vastausvaihtoehdoissa käytin likertin asteikkoa. Lisäksi kyselyssä oli useita mahdollisuuksia avoimille vastauksille.

Yleisötutkimuksen perusjoukko oli RyhmisNuorten katsojat. Kysely jaettiin väliajalla joka viidennelle katsojalle sekä lähetettiin opettajille, jotka toivat oppilaitaan katsomaan esitystä. Kyselyyn pystyi vastaamaan sekä paperisena teatterilla että sähköisesti jälkikäteen. Erityisesti nuorten vastausten määrän lisäämiseksi loin QR-koodin, jonka skannaamalla kyselyyn pääsi helposti käsiksi.

RyhmisNuorten toiminnan tulosten arviointia tehdessä tiedetään esityksen mediaosumat, somen tykkäysten määrät sekä esitysten katsojamäärät. Näiden lisäksi tarvitaan myös muuta tietoa tavoitteiden onnistumisesta. Valitessani RyhmisNuorten yleisötutkimuksen kysymyksiä, keskityin katsojakokemukseen. Pidin mielessä myös RyhmisNuorten tavoitteet.

Tutkimuskysymykseni olivat

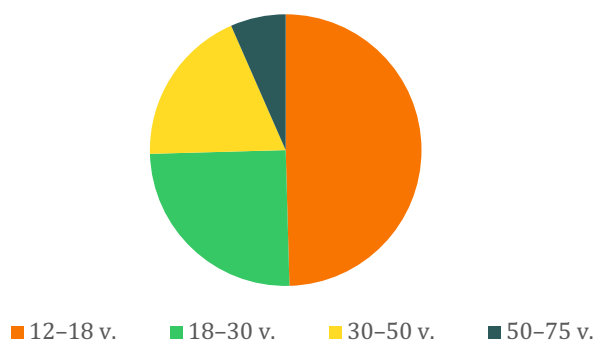
1. Miten yleisö on kokenut esityksen peilaten sen tavoitteisiin?
2. Millaisia vaikutuksia teattereiden yleisötyönä tekemällä nuorisoteatterilla on ja millaista yleisötyötä yleisö haluaa?
3. Millaista yleisöä RyhmisNuorten esityksessä käy?

Järjestimme yhdessä RyhmisNuorten produktion ohjaajan ja apulaisohjaajan kanssa RyhmisNuorten toimintaan osallistuneille nuorille toiminnallisen palautetuokion pari viikkoa esityskauden jälkeen. Palautetuokioon osallistui yli puolet nuorista. Käytimme palautteenannon pohjana hollantilaisessa esittävän taiteen yliopistossa kehitettyä Das Theatre-menetelmää. Menetelmän keskiössä on ajatus siitä, että palautteessa päästään syvemmälle kuin pintapuolisiin havaintoihin. (Van de Wiel 2013/2014.) Palautetuokio eteni nuorten ehtojen mukaan. Me esitimme kysymykset, kirjoitimme huomiota ylös ja pyysimme tarkennuksia. Kaikki palautetuokiassa esiin nostetut teemat tulivat siis suoraan nuorilta itseltään. Kysyimme nuorilta mitä he tekisivät toisin, sekä mitä hankkeessa oli toimivaa ja mitä ajatuksia ja tunteita heillä herää projektia ajatellessa. Palautteet kirjoitettiin yleensä post-it lapuille, mikä madalsi kynnystä kertoa meille mitä todella ajattelee.

4.2 FOMO tavoitti alle 25-vuotiaat katsojat

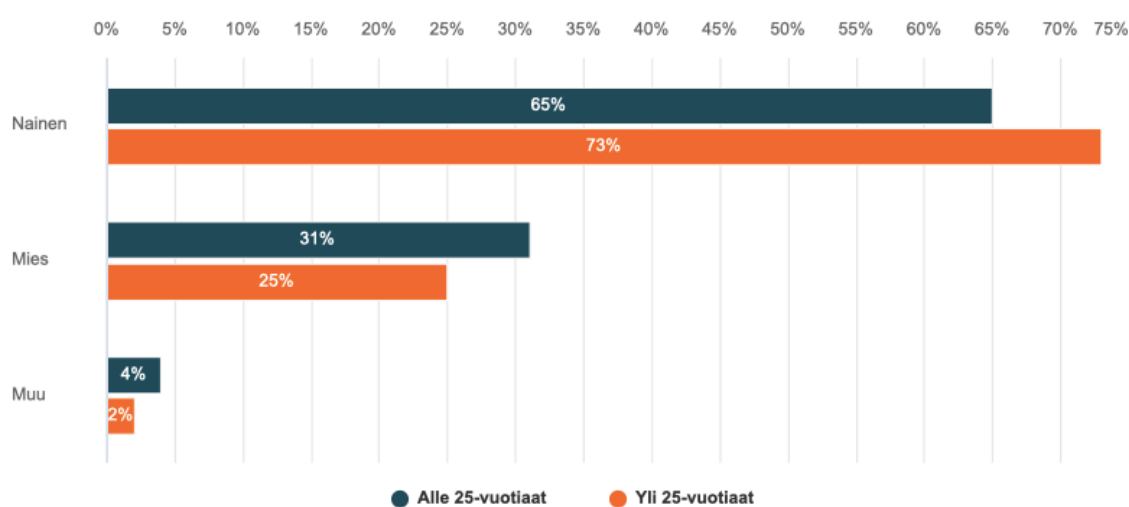
Yleisötutkimukseen vastasi 14% katsojista eli yhteensä 238 katsojaa. Kyselyn mukaan esityksen kohderyhmä tavoitettiin erittäin hyvin, sillä suurin ikäryhmä vastaajissa oli 12 - 18-vuotiaat. Vastaajista 60% oli alle 25-vuotiaita.

Taulukko 1: vastaajien ikäjakauma.

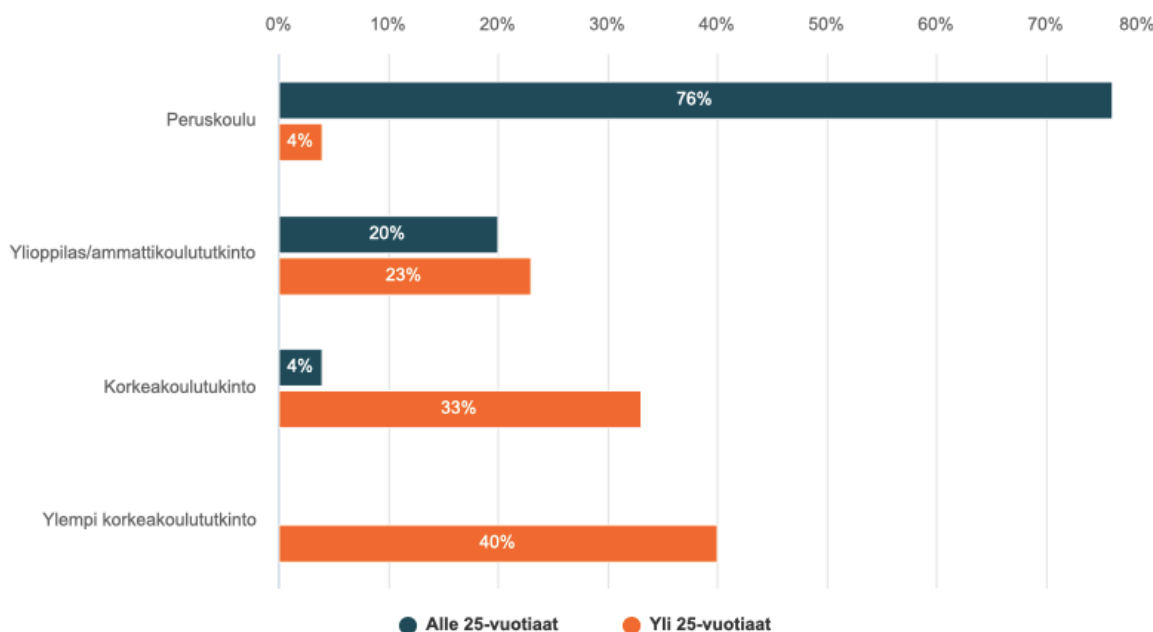
Tilastollisesti naiset käyvät enemmän teatterissa. (TNS Opinion & Social 2013, 62; Eurostat 2016, 131–132; Kantar TNS 2016, 8.) Yli 25-vuotiaiden vastaajien ryhmässä eniten oli naisia. Alle 24-vuotiaiden ryhmässä jakauma oli hieman tasaisempi mikä selittyy ainakin sillä, että nuoret tulivat usein esitykseen opettajan kanssa.

Taulukko 2: vastaajien sukupuolijakauma.

Alle 25-vuotiailla viimeisin suoritettu tutkinto oli luonnollisesti peruskoulu. Yli 25-vuotiaista suurimmalla osalla oli joko korkeakoulututkinto tai ylempi korkeakoulututkinto. Tämä vastaa eurooppalaisia ja suomalaisia tilastoja, sillä tyypillisellä teatterikävijällä on korkeakoulututkinto. (TNS Opinion & Social 2013, 62; Eurostat 2016, 131–132; Kantar TNS 2016, 8.)

Taulukko 3: vastaajien viimeisen suoritettu tutkinto.

Äidinkielenään suomea puhui 90% vastaajista. Kaksikielisiä vastaajia oli 4% ja toisena kielenä heillä olivat ruotsi, englanti, thai, makedonia, ruotsalainen viittoma-kieli, saksa, sekä vietnam. Vastaajista 6% ilmoitti äidinkielekseen jonkun muun kuin suomen kielen. Kieliä olivat arabia, lingala, ruotsi, somali sekä venäjä. Yhteensä vastaajien äidinkieliä oli jopa 13 eri kieltä.

Ajatukseni siitä, että esitystä tulevat katsomaan ihmiset, jotka jo ennestään suhtautuvat maahanmuuttoon myönteisesti sai hieman vahvistusta avoimissa vastauksissa. Yleisössä oli myös yksittäisiä henkilöitä, jotka eivät pitäneet esityksestä ja sen käsittelemistä teemoista. He olivat jättäneet palautteeksi sarkastisia vastauksia. Erään vastaajan mukaan esitykseen liittynyt työpaja oli “vihervasemmiston propagandana”.

4.3 RyhmisNuoret toi teatterille lisäarvoa ja sitoutti yleisöä

Lähes kaikki yleisötutkimuksen vastaajat olivat sitä mieltä, että nuorten teatteriryhmä tuo lisäarvoa Ryhmäteatterille. Avoimissa vastauksissa RyhmisNuorille toivottiin usein jatkoa ja korostettiin että interkulttuurisille projekteille on tarvetta.

“Jokaisen ammattiteatterin tulisi pitää siipiensä suojissa nuorten ryhmiä ja tarjota teatteritaiteen asiantuntijuutta kouluihin. Tämä on ainutlaatuista kulttuurien integraatiotyötä! Jatkakaa tätä!”

“Toiminta tuo näkökulmaa ja antaa moniulotteisuutta teatterin ohjelmistoon. “

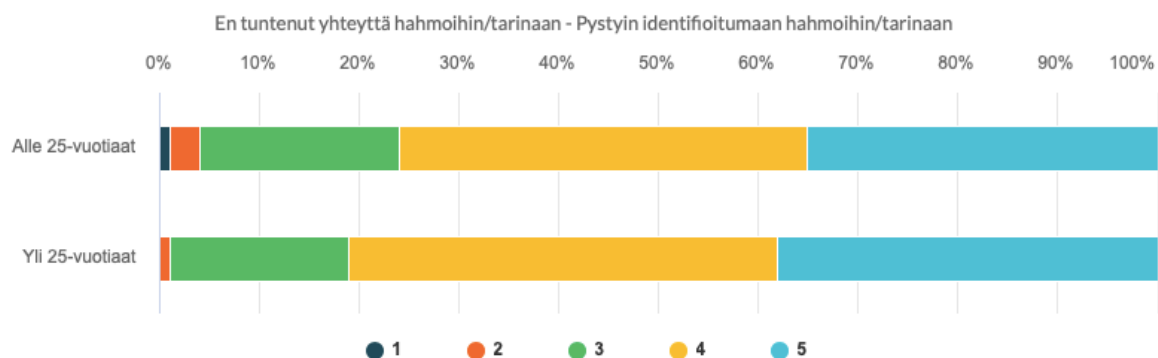
Yleisötyön yksi tavoitteista on sitouttaa katsojia ja siinä RyhmisNuoret vaikuttavat onnistuneen. Useat vastaajat aikovat tulla uudestaan teatteriin käytyään katsomassa RyhmisNuorten esityksen.

Vastauksissa keuhuttiin näyttelijöiden etnisyyksien kirjoa, mahdollisuutta tuoda eri äidinkieliä osaksi esitystä, erilaisuuden esittämistä positiivisessa valossa sekä maahanmuuttajien valitsemista näkyviin rooleihin. Suomea murtaen puhuvat saivat myös kannustusta ja esitystä kiitettiin sukupuolien, seksuaalisuuksien sekä etnisyyksien representaatiosta.

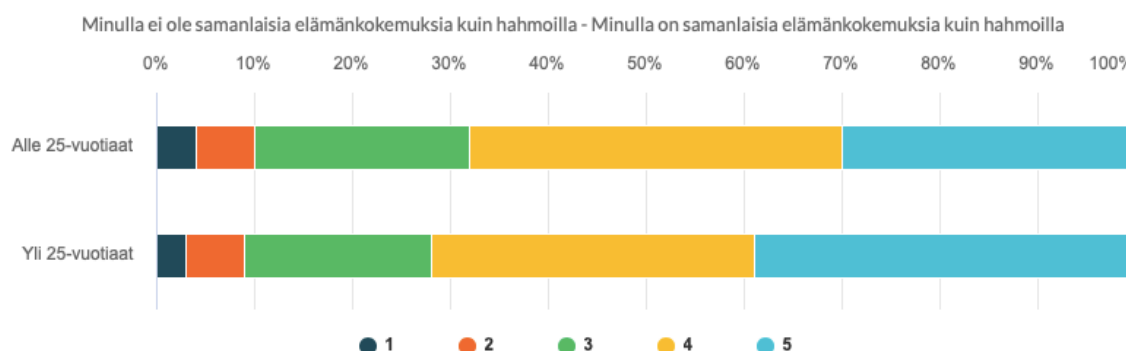
4.4 Nuoret samaistuivat esitykseen

Tilastollisesti nuoret eivät koe teatterin koskettavan heidän elämäänsä, joten se ei kiinnosta heitä. (TNS Opinion & Social 2013, 34; Mandel 2018, 4.) Yleisötutkimuksen mukaan RyhmisNuoret onnistuu tuomaan teatterin nuorten maailmaan. Vastaajat olivat kokeneet esityksen hyvin samaistuttavaksi ja tunnistivat heillä olevan samanlaisia elämäkokemuksia kuin roolihahmoilla oli. Samaistumis pintaa esitykseen löysivät niin alle 25-vuotiaat kuin yli 25-vuotiaat vastaajat.

Taulukko 4: vastaajien identifioituminen esityksen hahmoihin ja tarinaan. Skaala 1 = en tuntenut yhteyttä hahmoihin/tarinaa, 5 = pystyin identifioitumaan hahmoihin/tarinaa.

Taulukko 5: vastaajien samaistuminen esityksen hahmojen elämäkokemuksiin. Skaala: 1 = ei ole samanlaisia elämäkokemuksia, 5 = on samanlaisia elämäkokemuksia.

Esityksessä oli paljon nuorten omia tekstejä, jotka käsittelivät mm. ihastumista, fomoa ja ulkopuolisuuden tunnetta. Avoimissa vastauksissa kiiteltiin sitä, että nuorten oma näkökulma oli tuotu osaksi esitystä. Yksi mieleenpainuvimmista asioista esityksessä olivat olleet juuri roolihahmojen kertomat tarinat.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että nuorilla on vahvoja ennakkokäsityksiä teatterista. (Mandel 2018, 4.) Alle 25-vuotiaiden avoimet vastaukset vahvistavat tätä havaintoa, sillä niissä toistui ajatus, että RyhmisNuorten esitys ”oli hyvin erilainen mitä olin ennen nähnyt ja sen takia se oli hyvä.” Esityksen kerrottiin myös olleen positiivinen yllätys. Nuoret pitivät teatteria korkeakulttuurina, joten se ei sovi heidän viiteryhmälleen. (Mt., 2018, 4.) Hyvä jatkokysymys olisi millaisia muita ennakkokäsityksiä nuorilla on teatterista.

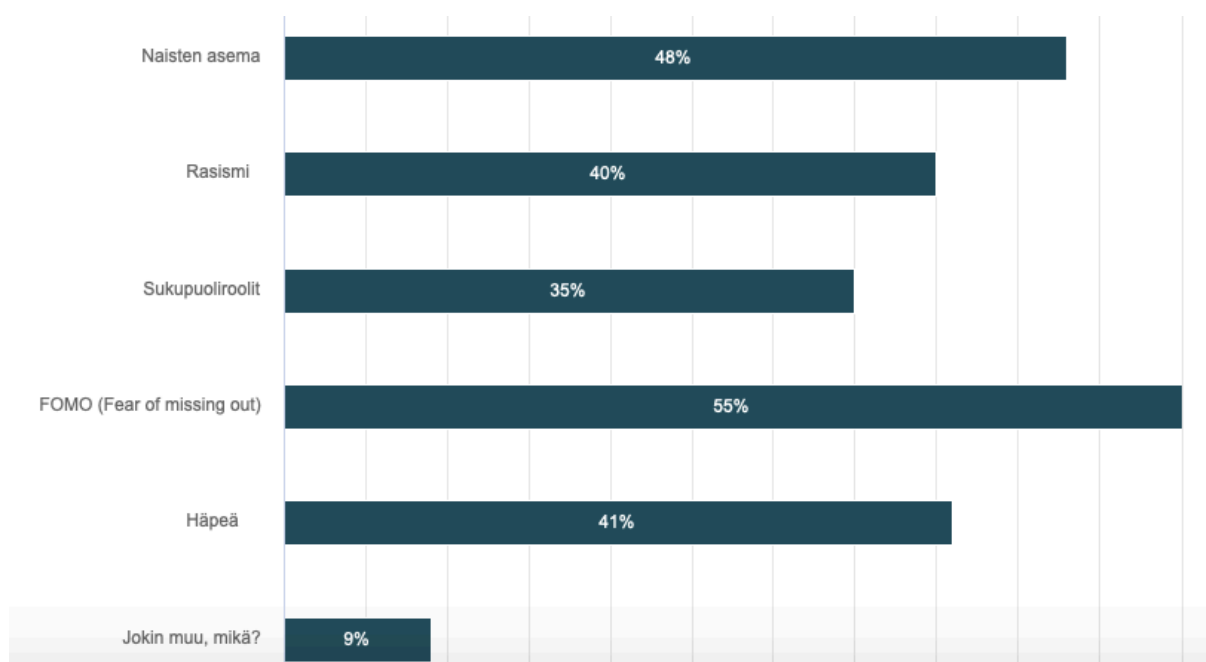
4.5 FOMO edisti myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien kesken

RyhmisNuorten tavoitteet ulottuvat ryhmän sisältö myös ympäröivään yhteiskuntaan. RyhmisNuoret nostaa esille uusia näkökulmia ja kannustaa pohtimaan esityksen teemoja. Tässä esitys näyttää onnistuneen, sillä yleisötutkimuksen mukaan se innosti keskustelemaan ja herätteli katsojia pohtimaan esityksen aiheita. Yli puolet vastaajista aikoi keskustella esityksestä sen jälkeen. Vastaajat kokivat, että esitys edisti myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien kesken. Valtaosa vastaajista piti RyhmisNuorten kaltaisia projekteja tärkeinä. Avoimissa vastauksissa korostettiin, että esityksen käsittelemät aiheet olivat vaikeita ja arkoja, mutta niitä on tärkeää käsitellä. Esityksen käsittelemistä aiheista avoimissa vastauksissa eriteltiin tasa-

arvo, monikulttuurisuus, seksuaalinen tasa-arvo, oikeudenmukaisuus, nuorten keskuudessa esiintyvä syrjintä, yksinäisyys sekä rasismi. Vain 10% vastaajista ei saanut esityksestä mitään uusia näkökulmia irti. Uusia näkökulmia katsojat olivat saaneet erityisesti naisten asemaan yhteiskunnassa, rasismiin sekä siihen miten nuoret kokevat nyky maailman.

Taulukko 6: yleisön saamat uudet näkökulmat aiheittain.

4.6 Työpajoissa pidettiin käsiteltävistä aiheista, toiminnallisuudesta ja interaktiivisuudesta

Yleisötutkimuksen vastaajista 20 % oli osallistunut esityksestä pidettyihin työpajoihin. Työpajoihin suhtauduttiin kyselyn perusteella hyvin positiivisesti. Tehtävien kerrottiin auttaneen toisten asemaan asettumisessa ja työpajassa käsiteltäviä aiheita pidettiin tärkeinä ja nuorille ajankohtaisina. Työpajan tunnelmaa pidettiin avoimena ja erityismaininnan sai se, että siellä ei ollut oikeita ja väärä vastauksia.

Harjoituksista suosituimpia olivat toiminnalliset tehtävät ja ohjelmaan toivottiin vielä lisää näyttelemistä. Selkeästi vähiten pidettiin kirjoitusharjoituksista ja tämän

kerrottiin johtuvan ainakin siitä, että koulussa kirjoitetaan jo valmiiksi paljon. Vastaaajat pitivät siitä, että he saivat osallistua ja vaikuttaa tehtäviin.

Yksi yleisötyön tavoitteista on katsojakokemuksen syventäminen (Helavuori 2019, 46; Ryhmäteatterin nettisivut). Työpajan kohdalla tässä tavoitteessa onnistuttiin hyvin, sillä vastaajat kertoivat pitäneen siitä, että työpajassa alustettiin esityksen teemoja. Työpaja sai osallistujat kiinnostumaan esityksestä ja vastaajat halusivat työpajan jälkeen erittäin paljon tulla katsomaan esitystä.

4.7 RyhmisNuoret kehitti toimintaan osallistuneiden nuorten itsetuntemusta, ryhmätyötaitoja, interkulttuurista kompetenssia ja teatterin tuntemusta.

Teemoittelin nuorten ajatuksia ja tunteita, joita he liittivät projektiin ja löysin vastauksista neljä teemaa. Ensinnäkin nuoret olivat kehittäneet itsetuntemustaan ja toiseksi ryhmätyötaitojaan. Kolmanneksi he olivat oppineet teatterista ja neljänneksi heidän interkulttuurinen kompetenssi oli kasvanut.

Projektin aikana nuoret kokivat kasvaneensa ja tutustuneensa itseensä. He olivat oppineet puhumaan omista tunteistaan sekä kokivat saaneensa rohkeutta ja löytäneensä luottamusta omiin kykyihinsä. Teatteri vaatii laajana myös kurinalaisuutta ja elämänhallinnan taitoja. Täytyy järjestää aikaa harjoitella vuorosanoja, käydä koulussa sekä vastapainona nukkua ja palautua. Vastauksissa tuli ilmi, että nuoret olivat projektin aikana oppineet näitä taitoja.

Nuoret kertoivat, että projekti oli kehittänyt heidän ryhmätyötaitojaan, kuten toisten huomioimista, tsemppaamista ja palautteen antamista. Nuoret pitivät siitä, että ryhmäytyminen aloitettiin syksyllä ja esitys tehtiin vasta keväällä, sillä pidempi aika mahdollisti tutustumisen ja keskinäisen luottamuksen muodostumisen.

Nuoret kertoivat oppineensa projektin aikana paljon teatterin ja taiteen tekemisestä, ja kehittyneensä näyttelemisessä. Oman materiaalin tuominen esitykseen oli tehnyt esityksestä henkilökohtaisemman.

Nuorten interkulttuurinen kompetenssi oli kasvanut projektin aikana. Heidän herkkyytensä yrittää ymmärtää erilaisia ihmisiä oli vahvistunut. Omien havaintojeni perusteella nuoret jakoivat tauoilla toisilleen kertomuksia omasta elämästään ja näin avasivat omia kulttuureitaan ja elämänkokemuksiaan toisille. Mielestäni teatteri kehittää kärsivällisyyttä, sillä siihen kuuluu paljon oman vuoron odottelua. Yhteisen kielen puuttuminen tuo oman lisänsä kärsivällisyyden

Nuoret toivoivat projektin aikana enemmän keskustelua kohtauksista ja yhdessä kohtausten analysoimista. Tämä saattaa mielestäni johtua siitä, että osalla nuorista kulttuurinen pääoma on pienempi, mihin Kawashima viittaa huomauttaessaan, ettei taitteen ja kulttuurin voi olettaa suoraan antavan kaikille nautintoa. (Kawashima 2000, 65.) Nuoret halusivat myös aikaisemmin tietää mitä kohtauksia, milloinkin harjoitellaan. Sitoutuminen projektiin ja poissaolot koettiin haasteiksi projektin ajan. Nuoret toivoivatkin, että projektin tärkeyttä ja laajuutta korostettaisiin jo rekrytointivaiheessa ja siitä muistutettaisiin, tasaisin väliajoin.

4.8 RyhmisNuorten kautta sai ystäviä ja pääsi osaksi suomalaista yhteiskuntaa

RyhmisNuorten palautteista nousi esiin isoja teemoja, kuten oman äänen esilletuomisen tärkeys ja rohkeus olla sitä mitä on. Nuoret kokivat, että heidän oma äänensä oli tullut hyvin esille esityksessä. Eräs nuori kertoi, että oli toiminnan kautta päässyt mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja että projekti oli ollut mahdollisuus oppia suomen kieltä. Havaitsin, että projektiin osallistuneet nuoret saivat projektin aikana runsaasti itseluottamusta puhua suomea.

Ryhmästä ja esityksestä tunnettiin ylpeyttä ja kiitollisuutta. Nuoret kertoivat, että ryhmässä oli kannustava ilmapiiri. Koettiin että jokaisella oli väliä ja kaikilla oli mahdollisuus tulla nähdyksi. Tärkeäksi ryhmäprosessissa koettiin tukea antavat auktoriteetit. Projektin aikana muodostettiin ystävyksiä ja vietettiin aikaa myös vapaa-ajalla. Vasta projektin loppupuolella ryhmään oli muodostunut klikkejä.

Itse näen että teatteri opettaa lajina vastuun ottamista itsestä ja muista, sillä kohtaauksissa kaikki vaikuttaa toisiinsa. Odottavatko muut lavalla, että saavut aloittamaan kohtaamisen? Onko propsit jätetty sovittuun paikkaan niin että seuraava, joka niitä tarvitsee löytää ne? Teatteriprosessissa on palkitsevaa, kun pitkäjänteisen työn tuloksena kuulee yleisön raikuvat aplodit. Teatterissa kokee kuuluvansa ryhmään, osaksi RyhmisNuoria.

6 KEHITYSEHDOTUKSIA RYHMISNUORILLE

Tähän lukuun olen koonnut RyhmisNuorille kehitysehdotuksia, jotka pohjautuvat alan tutkimuksiin, kirjallisuuteen ja toteuttamaani RyhmisNuorten kehittämisprosessiin.

Interkulttuurinen yleisötyö – yleisöt mukaan kehittämistyöhön

Saksalaisen tutkijan Birgit Mandelin esittelemässä interkulttuurisessa yleisötyössä yleisö otetaan mukaan kehittämistyöhön kaikissa tuotannon osa-alueissa. Ehdotan, että RyhmisNuorten kohdalla seuraavaa projektia tehdessä konsultoitaisiin aikaisemmin mukana olleita nuoria. Erityisesti maahanmuuttajanuorten näkökulman saaminen mukaan suunnitteluun olisi hedelmällistä. Millaisen esityksen he haluaisivat seuraavaksi tehdä? Millaisia he haluaisivat teemoja käsitellä? Mistä maahanmuuttajanuorten keskuudessa käydään parhaillaan keskustelua? Mikä heitä voisi kiinnostaa teatterissa?

Yleisötutkimuksilla saadaan selville yleisöjen mieltymyksiä sekä heidän ajatuksiaan teatteria ja sen ohjelmistoa kohtaan. Mielestäni säännöllisesti toteutetut yleisötutkimukset helpottavat tavoitejohtoinen (target-led) lähestymistavan käyttöönottoa, kun teatterilla on dataa, johon pohjata ohjelmistoa, yleisötyötä ja markkinointia suunnitella. Myös ei-kävijöiden syiden tutkiminen olisi hedelmällistä. Yleisötutkimuksessa selvisi, että nuorilla on vahvat ennakkokäsitykset teatteria kohtaan, jotka nostavat nuorten kynnystä tulla teatteriin. Mielenkiintoinen jatkokysymys olisi millaisia nämä ennakkokäsitykset ovat.

Ehdotan, että palautteen kerääminen RyhmisNuorten toimintaan osallistuvilta nuorilta otetaan osaksi toimintaa. Nuorilta saatu palaute lisää työryhmän tietämystä projektin onnistumisista ja antaa vinkkejä toiminnan kehittämiseen.

Yleisötyö osaksi organisaation strategiaa ja koko henkilökunta mukaan

Yleisötyö on satsaus pitkälle tulevaisuuteen. Yleisöpohjan aktiivinen monimuotoistaminen ja uusien yleisöjen houkuttelu ovat elintärkeitä teattereiden ja monien muiden kulttuurilaitosten toiminnalle. Ehdotan että yleisötyön rooli kirkastettaisiin organisaation strategiassa ja koko henkilökunta otettaisiin mukaan yleisötyön tekemiseen. Yhdessä perinteisemmän sisällön kanssa voisi kokeilla pienemmille yleisöille tehtäviä keellisiä projekteja.

Ennakoitavuutta ja kohtausten analysointia yhdessä ryhmän kesken

Suurimman haasteen nuoret kertoivat olevan ennakoitavuudessa. He olisivat halunneet tietää harjoitusten sisällöistä etukäteen. Aikataulun suunnittelua puolestaan hankaloittaa poissaolojen määrä. Nuorten ajattelivat, että projektiin sitoutumista auttaisi, jos sen merkitystä ja projektin kokoa painotettaisiin enemmän jo nuorten rekrytointivaiheessa. Projektin merkitystä toivottiin toistettavan myös säännöllisesti koko projektin ajan. Ehdotan, että rekrytointitilaisuuksiin otettaisiin mukaan projektin läpikäyneitä nuoria, jotka voisivat itse kertoa kokemuksestaan RyhmisNuorissa ja innostaa uusia nuoria mukaan.

Toinen asia, jota nuoret toivoivat kehitettävän, oli kohtausten analysoiminen yhdessä. Erityisesti ryhmässä, jossa nuoret tulevat monista erilaisista yhteiskunnallisista taustoista ja kulttuureista, on tärkeää vahvistaa nuorten kulttuurista pääomaa. RyhmisNuorten rakenne toimii niin että ensiksi syksyn ajan tutustutaan teatterin tekemiseen ja opitaan teatterissa käytettävää sanastoa tehden harjoituksia. Tämä pohja helpottaa kevään esityksen työstämistä. Ehdotan, että tämän lisäksi käytäisiin ryhmän sisällä

keskusteluja nuorten erilaisista taidekäsitteistä ja tutustuttaisiin eri maiden teattereihin. Millaista on venäläinen teatteri? Tai afganistanilainen teatteri? Ehdotan että kulttuurista pääomaa voisi kasvattaa vielä analysoimalla näytelmätekstejä tai esityksiä. Tämä antaisi nuorille työkaluja analysoida myös toteuttamaansa esitystä.

7 POHDINTA

Esittelin opinnäytetyöni tulokset Ryhmäteatterin tuottajalle Hanna Roiskolle. Hän kertoi RyhmisNuorten olevan teatterille tärkeää toimintaa, jolle on huomattu olleen tarvetta ja kysyntää. Roiskon mukaan opinnäytetyötäni tullaan käyttämään työkaluna Ryhmäteatterin strategiatyössä. Erityisesti yleisötutkimuksen tulokset sekä RyhmisNuorten toimintaan osallistuneiden nuorten palautteet antavat Roiskon mukaan vanhemman pohjan keskusteluihin rahoittajien kanssa. Kyselytutkimuksen tuloksia on jo käytetty apuna raportoidessa RyhmisNuorten toimintaa rahoittajalle sekä tehdessä jatkorahoitushakemuksia RyhmisNuorille.

Minulle opinnäytetyön tekeminen on ollut antoisa matka inklusiivisuuden tähtäävän yleisötyön maailmaan sekä suomalaiseen taiteen kenttään erityisesti monikulttuurisuuden näkökulmasta. Suomen taiteen- ja kulttuurin kentällä on vielä paljon tehtävää, että sen rakenteet kuten valkoisuus, keskiluokkaisuus ja miesten suuri osuus tekijöissä saadaan tehtyä näkyväksi ja niiden purkamiseen tartutaan.

LÄHTEET

Abu-Hanna, Umayya 2012. Multikulti–Monikulttuurisuuden käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.

Euroopan komissio 2014. Report on the role of public arts and cultural institution in the promotion of cultural diversity and intercultural dialogue. Viitattu: 30.10.2019. https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/201405-omc-diversity-dialogue_en.pdf

Euroopan komissio 2017. Study on audience development. How to place audiences at the centre of cultural organisations: final report. Viitattu: 30.10.2019. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cc36509d-19c6-11e7-808e-01aa75ed71a1>

Eurostat 2016. Culture Statistics. 2016 Edition. Statistical books. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Viitattu 31.10.2019. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7551543/KS-04-15-737-EN-N.pdf/648072f3-63c4-47d8-905a-6fdc742b8605>

Eränen, Maija 2017. Oikea viritys – nykytanssin yleisösuhteen jäljillä. Taidekasvatus. Jyväskylän yliopisto. Pro-gradu -tutkielma. Viitattu 29.10.2019. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54005/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201705172397.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Helavuori, Hanna 2019. Uusia kohtaamispintoja – yleisötyö teattereissa. Teoksessa Airaksinen, Raija & Minerva, Milla & Virtanen Pirjo (toim.) Ystävänä yleisö – katsaus teatterin yleisötyön muotoihin. Tampere: PunaMusta, 35–42.

Houni, Pia 2010. Teatteri-ilmaisu nuorten itsetuntemuksen vahvistajana. Nuorisotutkimus 4/2010. Viitattu 17.11.2019. <http://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2010/4/teatteri.pdf>

Honkakoski, Arja 2017. Taiteen ja sosiaalisen työn rajalla – kohtauspaikkana draama. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Akateeminen väitöskirja. Viitattu 17.11.2019. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62670/Honkakoski_Arja_ActaE_209_pdfA.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Hubara, Koko 2017. Ruskeat Tytöt. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Joronen, Tuula 2009. Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 4/2009. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kamula, Disa 2019. Kuka maksaa viulut? – Yleisötyö markkinoinnin tukena Tampereen Teatterissa. Teoksessa Airaksinen, Raija & Minerva, Milla & Virtanen Pirjo (toim.) Ystävänä yleisö – katsaus teatterin yleisötyön muotoihin. Tampere: PunaMusta, 165–178.

Kantar TNS 2016. Suomalaisten teatterissa, tanssiesityksissä ja oopperassa käynti 2016. Viitattu 4.10.2019. [http://www.suomenteatterit.fi/wp-content/uploads/2017/03/220107538 Teatterissa-tanssiesityksissä-ja-opperassa-käynti-2016 Raportti.pdf](http://www.suomenteatterit.fi/wp-content/uploads/2017/03/220107538_Teatterissa-tanssiesityksissä-ja-opperassa-käynti-2016_Raportti.pdf)

Kawashima, Nobuko 2000. Beyond the Division of Attenders vs Non-attenders: a study into audience development in policy and practice. Centre for Cultural Policy Studies. Viitattu 4.10.2019. http://wrap.warwick.ac.uk/35926/1/WRAP_Kawashima_ccps_paper_6.pdf

Lindfors, Sonya 2016. Toiseus 101 – näkökulmia toiseuteen. Viitattu 4.10.2019. Helsinki. <http://urbanapa.fi/wp-content/uploads/2012/10/TOISEUS-101-näkökulmia-toiseuteen.pdf>.

Maitland, Heather 2000. A guide to audience development. Updated 2000. The Arts Council of England. London.

Mandel, Birgit 2012. Audience Development as a field of Arts Management Research. Journal for Cultural Management. Bielefeld.

Mandel, Birgit 2016. From “serving” public arts institutions to creating intercultural contexts: cultural management in Germany and new challenges for training. Julkaisussa ENCATC Journal of Cultural Management and Policy Volume 6. 1/2016. Viitattu 28.10.2019. https://www.encatc.org/media/1989-encatc_journal_vol6_issue1.pdf

Mandel, Birgit 2018. Can Audience Development Promote Social Diversity in German Public Arts Institutions? The Journal of Arts Management, Law, and Society. Viitattu 4.10. 2019. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10632921.2018.1517064?scroll=top&needAccess=true>

Opetushallitus. Viitattu 17.11.2019. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/draamakasvatus-yhteisollisyyden-edistajana>

Opetusministeriö 2009. Kulttuuripolitiikan strategia 2020 Opetusministeriön julkaisuja 2009:12. Vantaa: Nykypaino Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20. Viitattu 21.10.2019. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79811/okm20.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018. Esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 1/2018 Helsinki. Viitattu 21.10.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160473/OKM_1_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. OKM:n talousarvioesitys 6,8 miljardia euroa vuodelle 2020. Tiedote. Viitattu 1.11.2019.

https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410845/okm-n-talousarvio-esitys-6-8-miljardia-euroa-vuodelle-2020

Oulun yliopisto 2000. Sosiaaliseen pääomaan kannattaa sijoittaa. Ilmestynyt Aamulehdessä 20.4.2000. Viitattu 29.10.2019. <https://www oulu.fi/blogs/sosiaaliseen-pääomaan-kannattaa-sijoittaa>

Ryhmäteatterin nettisivut. Viitattu 4.10.2019. <http://www.ryhmateatteri.fi>

Saukkonen, Pasi 2007. Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka: taustatietoja tutkimukselle ja toiminnalle. Cuporen verkkojulkaisuja 1/2007. Viitattu 29.10.2019. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2007/monikulttuurisuus_taus-tatietoja.pdf

Saukkonen, Pasi 2010. Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisen taiteen ja kulttuurin kentällä. Helsinki: Yliopistopaino.

Sitra 2017. KulttuuriVOS Teesit ja rahoituksen periaatteet. Esittävien taiteiden ja museoiden rahoitusjärjestelmän uudistustyön ensimmäinen vaihe. Helsinki: Erweko Oy.

Sorjonen, Hilppa & Sivonen, Outi 2015. Taide- ja kulttuurilaitosten yleisötyön muodot, laajuus ja tuloksellisuus. Cuporen verkkojulkaisuja 27. Viitattu 4.10.2019. <https://www.cupore.fi/images/tiedostot/taide-jakulttuurilaitostenyleisotyonmuo-dot17.4..pdf>

TNS Opinion & Social 2013. Cultural access and participation. Special Eurobarometer 399. Viitattu 4.10.2019. https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf

Turjanmaa, Elina 2017. Helpompaa olla omien kanssa? Maahanmuuttajanuorten ja suomalaistaustaisten nuorten väliset kaverisuhteet Turussa, Raisiossa ja Uudessakaupungissa. Siirtolaisuusinstituutti Julkaisuja 21/2017. Turku: Suomen Yliopistopaino Oy. <http://www.migrationinstitute.fi/files/pdf/julkaisuja-sarja/j-21-isbn-978-952-7167-50-2-turjanmaa.pdf>

Van de Wiel, Karin 2013/2014. A Need for Useful Feedback Interview with Barbara Van Lindt, managing director DasArts. Viitattu 17.11.2019. <https://www.kaskdrama.be/praktische-zaken/nuttige-documenten/das-theatre-feedback-method.pdf>

Virolainen, Jutta 2015. Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen. Cuporen verkkojulkaisuja 26. Viitattu 4.10.2019.

https://www.cupore.fi/images/tiedostot/kulttuuriosallistumisenmuuttuvatmerkitykset_000.pdf

Virtanen, Pirjo 2019. Teatterikuraattori yleisöyöntekijänä. Teoksessa Airaksinen, Raija & Minerva, Milla & Virtanen Pirjo (toim.) Ystävänä yleisö – katsaus teatterin yleisöyön muotoihin. Tampere: PunaMusta, 25–31.

LIITTEET

Liite: Kyselytutkimuksen lomake

RyhmisNuorten yleisötutkimus 2019

Hyvä FOMO–musikaalin katsoja!

Viihdytkö meillä? Palautteesi on meille ensiarvoisen tärkeä! Vastaa kyselyyn - se vie vain pari minuuttia - ja voit voittaa liput Suomenlinnan kesäteatteriin!

Teemme tutkimusta RyhmisNuorten katsojien kokemuksista. Tavoitteenamme on kuulla esityksen yleisöä - eli sinua. Tutkimus on osa Humakin kulttuurituottajaopiskelijan opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kehittää Ryhmäteatterin RyhmisNuorten toimintaa.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastaukset ovat anonymoituja, eikä sinua voi tunnistaa vastaajaksi. Aineisto kerätään ainoastaan tätä tarkoitusta varten ja numeraalisen tallentamisen jälkeen vastauslomakkeet hävitetään. Tutkimus kuuluu opinnäytetyöhön, joka valmistuu syksyllä 2019, ja on silloin luettavissa Theseus-verkkokirjastossa.

Jos täytät paperista lomaketta, jätä täytetty lomake niille varattuun laatikkoon teatterin aulassa. Huomaathan, että kyselyyn voi vastata myös sähköisesti skannaamalla QR-koodin.

Vastaajien kesken arvomme liput Suomenlinnan kesäteatterin Idän pikajunan arvoitus–esitykseen. Jos haluat osallistua lippuarvontaan, jätä yhteystietosi kyselyn loppuun. Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Yhteystietoja käytetään vain arvontaan ja ne hävitetään arvonnän jälkeen.

Jos sinulla on kysyttävää tästä yleisötutkimuksesta, laita sähköpostia osoitteeseen anna.suoninen@humak.fi.

Kiitos vastauksiestasi!

Skannaa koodi ja vastaa kyselyyn sähköisesti. Skannaaminen onnistuu mm. Snapchatissa, Twitterissä tai erillisellä sovelluksella.

Yleisötyön tarkoituksena on syventää suhdetta yleisön ja teatterintekijöiden välillä mm. järjestämällä työpajoja esityksessä käsiteltävistä aiheista.

1. Valitse sinua kuvaava vaihtoehto. *

	Kyllä	En
Oletko käynyt aikaisemmin teatterissa?	☐	☐
Haluatko tulla uudestaan teatteriin?	☐	☐
Koetko nuorten teatteriryhmän tuovan lisäarvoa Ryhmäteatterille?	☐	☐

2. Osallistuitko esitystä käsittelevään työpajaan koulussa? *

- Kyllä
- En

3. Jos osallistuit esitystä käsittelevään työpajaan koulussa, vastaa seuraaviin väittämiin.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Työpajan tehtävät auttoivat minua asettumaan toisen ihmisen asemaan	☐	☐	☐	☐	☐
Työpajassa oli avoin tunnelma	☐	☐	☐	☐	☐
Pidin erityisesti toiminnallisista harjoituksista (esim. näytteleminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Pidin erityisesti kirjoitusharjoituksista	☐	☐	☐	☐	☐
Pidin erityisesti siitä että FOMO-esityksestä kerrottiin	☐	☐	☐	☐	☐
Työpajan jälkeen halusin erittäin paljon tulla katsomaan esitystä	☐	☐	☐	☐	☐

4. Jos osallistuit esitystä käsittelevään työpajaan koulussa, voit tässä antaa siitä palautetta. Mistä pidit? Mistä et pitänyt? Mitä työpajasta jäi mieleen? Mitä työpajassa voisi tehdä?

Miten sinä koit esityksen?

5. Valitse numero, joka on lähimpänä omaa kokemustasi esityksestä. *

	1	2	3	4	5	
En tuntenut yhteyttä hahmoihin/tarinaa	☐	☐	☐	☐	☐	Pystyin identifioitumaan hahmoihin/tarinaa
Minulla ei ole samanlaisia elämäkokemuksia kuin hahmoilla	☐	☐	☐	☐	☐	Minulla on samanlaisia elämäkokemuksia kuin hahmoilla
En pystynyt asettumaan hahmojen asemaan	☐	☐	☐	☐	☐	Pystyin asettumaan hahmojen asemaan
En aio keskustella esityksestä kenenkään kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	Aion keskustella esityksestä
Esitys ei nostanut esille uusia näkökulmia	☐	☐	☐	☐	☐	Esitys nosti esiin uusia näkökulmia
Olin esityksen ajan enimmäkseen mukavuusalueellani	☐	☐	☐	☐	☐	Esitys haastoi ajatteluani ja provosoi minua

6. Mihin aiheisiin liittyen opit uutta tai sait uusia näkökulmia? Voit valita monta vaihtoehtoa. *

- Naisten asema
- Rasismi
- Sukupuoliroolit
- FOMO (Fear of missing out)
- Häpeä
- Jokin muu, mikä? _____
- Ei mikään näistä

7. Kerro omin sanoin mitä esityksestä jäi päällimmäisenä mieleen:

---

8. Ryhmisnuorten näyttelijöistä puolet on muuttanut Suomeen vastikään ja puolet on syntynyt Suomessa.

Valitse seuraavista väittämistä vaihtoehto, joka vastaa eniten mielipidettäsi. *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Esitys edisti myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien kesken.	☐	☐	☐	☐	☐
Esitys vaikutti mielipiteisiini maahanmuutosta.	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni tällaiset projektit ovat tärkeitä.	☐	☐	☐	☐	☐

9. Sana on vapaa! Palautteesi on meille tärkeää!

Taustatiedot. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastaukset ovat anonyymejä, eikä sinua voi tunnistaa vastaajaksi. Tutkimuksen takia tarvitsemme kuitenkin taustatietoja vastaajista.

10. Sukupuoli. *

- Nainen
- Mies
- Muu

11. Ikä. *

12. Postinumero. *

13. Äidinkieli. *

14. Koulutus. Mikä on viimesisin suorittamasi tutkinto? *

- Peruskoulu
- Ylioppilas/ammattikoulututkinto
- Korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto

15. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa sinua parhaiten. *

- Opiskelija, lukio/ammattikoulu
- Opiskelija, AMK/yliopisto
- Työssäkäyvä
- Työtön
- Eläkeläinen
- Jokin muu, mikä? _____

16. Mistä kuulit esityksestä? Voit valita monta vaihtoehtoa. *

- Facebookista
- Instagramista
- Kaverilta
- Kaverini näyttelee esityksessä
- Julisteesta/flyerista
- Jostain muualta, mistä? _____

17. Tulit esitykseen opettajan kanssa? *

- Kyllä
- En

18. Vastaajien kesken arvotaan liput Suomenlinnan kesäteatterin Idän pikajunan arvoitus-esitykseen. Jos haluat osallistua lippuarvontaan, jätä yhteystietosi tähän. Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Yhteystietoja käytetään vain arvontaan ja ne hävitetään arvonnän jälkeen.

Puhelin

Sähköposti